

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Кваліфікаційна робота

магістра

на тему «Аналіз та оцінка стану фінансової складової економічної
безпеки АТ «Укрсиббанк»

Виконала: студентка 2 курсу групи 8.0730-уб-з
спеціальності 073 Менеджмент, освітня програма
управління фінансово-економічною безпекою

В.В. Єрізану

Керівник д.е.н., професор Кушнір С.О.

Рецензент д.е.н., професор Крилов Д.В.

Запоріжжя – 2022

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економічний
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування
Освітній рівень магістр
Спеціальність 073 Менеджмент
Освітня програма управління фінансово-економічною безпекою

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____ А.П. Кущик

«_____» _____ 2022 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТЦІ

Єрізану Вірі Віталіївні

1. Тема роботи: «Аналіз та оцінка стану фінансової складової економічної безпеки АТ «Укрсиббанк»

керівник роботи: Кушнір Світлана Олександрівна, д.е.н., професор
затверджені наказом ЗНУ від 09 червня 2022 р. № 641-с.

2. Строк подання студентом роботи: 14 листопада 2022 р.

3. Вихідні дані до роботи: дані фінансової звітності АТ «Укрсиббанк», Державної служби статистики України, Національної комісії з регулювання ринків фінансових послуг, офіційний сайт Національного банку України, а також монографічні дослідження та наукові статті вітчизняних і зарубіжних авторів.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): вивчення організаційної характеристики діяльності банку; дослідження системи ризик-менеджменту АТ «Укрсиббанк»; проведення аналізу власного капіталу, активів та зобов'язань банку; дослідження дотримання банком економічних нормативів НБУ.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): кваліфікаційна робота містить 5 рис., 16 табл. і 71 використане джерело.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	Завдання прийняв
1	Кушнір С.О., професор	8.08.2022 р.	8.08.2022 р.
2	Кушнір С.О., професор	13.09.2022 р.	13.09.2022 р.
3	Кушнір С.О., професор	04.10.2022 р.	04.10.2022 р.

7. Дата видачі завдання: 09 червня 2022 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Складання бібліографії та вивчення літературних джерел	20.06.2022 р. – 30.07.2022 р.	Виконано
2.	Виконання вступу	1.08.2022 р. – 07.08.2022 р.	Виконано
3.	Виконання розділу 1	08.08.2022 р. – 12.09.2022 р.	Виконано
4.	Виконання розділу 2	13.09.2022 р. – 3.10.2022 р.	Виконано
5.	Виконання розділу 3	4.10.2022 р. – 17.10.2022 р.	Виконано
6.	Формулювання висновків	18.10.2022 р. – 1.11.2022 р.	Виконано
7.	Оформлення роботи, одержання відгуку та рецензії	1.11.2022 р. – 13.11.2022 р.	Виконано
8.	Подання роботи на кафедру	14.11.2022 р.	Виконано

Студент _____ В.В. Єрізану
(підпис) (ініціали та прізвище)

Керівник роботи _____ С.О. Кушнір
(підпис) (ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ О.В. Лепьохін
(підпис) (ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота магістра: 91 с., 5 рис., 16 табл., 71 джерело, 10 додатків.

Об'єктом дослідження є результати фінансово-економічної діяльності АТ «Укрсиббанк».

Предметом дослідження виступає комплекс теоретичних, методичних і прикладних питань щодо фінансової складової економічної безпеки АТ «Укрсиббанк».

Метою роботи є проведення аналізу фінансової звітності АТ «Укрсиббанк», а також ризик-менеджменту банку в частині дотримання економічних нормативів НБУ та подолання викликів, пов'язаних з подіями сьогодення.

Для досягнення поставленої мети під час роботи над магістерською роботою були виконані наступні завдання: вивчення організаційної характеристики діяльності банку; проведення аналізу власного капіталу, активів та зобов'язань банку; дослідження системи ризик-менеджменту АТ «Укрсиббанк»; дослідження дотримання банком економічних нормативів.

Інформаційну базу дослідження складають дані фінансової звітності АТ «Укрсиббанк», інформація з офіційного сайту НБУ, а також нормативно-правові акти, навчальна література та наукові статті.

При написанні роботи були використані такі методи економічних досліджень: абстрактно-логічний, метод узагальнення, статистичний метод, метод групування, факторного аналізу, порівняльного аналізу, метод графічного зображення.

БАНК, АКТИВИ, ПАСИВИ, ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ, СИСТЕМА РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ, ЕКОНОМІЧНІ НОРМАТИВИ, ФІНАНСОВА СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ.

SUMMARY

Qualifying work: 91 pages, 16 tables, 5 figures, 71 appendixes, 10 sources.

The object of the research is the results of the financial and economic activity of JSC "Ukrsibbank".

The subject of the study is a set of theoretical, methodological and applied questions regarding the financial component of economic security of JSC "Ukrsibbank".

The purpose of the work is to analyze the financial statements of JSC "Ukrsibbank", as well as the bank's risk management in terms of compliance with the NBU's economic regulations and overcoming challenges related to current events.

To achieve the set goal, the following tasks were performed during the work on the master's thesis: study of the organizational characteristics of the bank's activity; analysis of the bank's own capital, assets and liabilities; study of the risk management system of JSC "Ukrsibbank"; study of the bank's compliance with NBU economic regulations.

The information base of the study consists of data from the financial statements of JSC "Ukrsibbank", information from the official website of the National Bank of Ukraine, as well as regulatory and legal acts, educational literature and scientific articles.

The following methods of economic research were used when writing the paper: abstract-logical, generalization method - for generalization and formation of theoretical provisions regarding the essence of "financial component of the bank's economic security"; statistical method, method of grouping, method of factor analysis - for evaluating the performance indicators of the investigated banking institution; the method of comparative analysis - to identify trends in changing indicators in dynamics; the method of graphic representation - for visual representation of indicators in dynamics.

BANK, ASSETS, LIABILITIES, EQUITY, RISK MANAGEMENT
SYSTEM, ECONOMIC STANDARDS, FINANCIAL COMPONENT OF
ECONOMIC SECURITY.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	8
1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ СКЛАДОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ БАНКУ.....	12
1.1 Сутність, роль та значення фінансової складової економічної безпеки банківського сектору.....	12
1.2 Принципи формування та функцій фінансової складової економічної безпеки комерційного банку.....	20
1.3 Ризики і загрози фінансової складової економічної безпеки банку.....	23
Висновки до розділу 1.....	28
2 КОМПЛЕКСНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ АТ «УКРСИББАНК»	30
2.1 Організаційна характеристика діяльності банку.....	30
2.2 Оцінка активів та зобов'язань банку.....	37
2.3. Аналіз власного капіталу та результатів діяльності АТ «Укрсиббанк».....	41
Висновки до розділу 2.....	49
3 ДОСЛІДЖЕННЯ ДОТРИМАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ НОРМАТИВІВ НБУ.....	51
3.1 Аналіз дотримання економічних нормативів.....	51
3.2 Система ризик-менеджменту АТ «Укрсиббанк».....	60
3.3 Стрес-тестування та прогноз показників банку в умовах військового стану.....	72
Висновки до розділу 3.....	77
ВИСНОВКИ	79
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	85
ДОДАТКИ.....	92

ВСТУП

На фоні війни в Україні та сьогоднішніх умов функціонування банківської установи прикладають максимум зусиль для забезпечення стійкості та стабільності свого фінансового стану. Останні роки нестабільності, пандемії та постпандемії не давали банківській системі активно розвиватись та нарощувати темпи. Останні світові фінансові кризи показали, що вітчизняна система банківського нагляду потребує вдосконалення та посилення його ролі, застосування світових стандартів в політиці НБУ щодо досягнення та підтримки цінової та фінансової стабільності в державі. За останнє десятиліття було ліквідовано велику частину банків, тобто відсіяні банки, які не змогли справитися з існуючими умовами існування.

Банківська система, як і всі країна, з 24 лютого опинилась в досить складних умовах. Та, незважаючи на виклики сьогодні, банки продовжують функціонувати та надавати послуги фізичним та юридичним особам в межах своїх можливостей та вимог Національного банку України. Можливості безперебійного обслуговування клієнтів та спектр послуг напряму залежить від ліквідності банку, правильності прийняття керівництвом рішень, прибутковості тощо. Сьогоднішні умови залишать на ринку найсильніші та найвитриваліші структури.

В банківській системі України вагому роль відіграє акціонерне товариство «Укрсиббанк» (далі АТ «Укрсиббанк»). У сучасних умовах АТ «Укрсиббанк» допомагає населенню та бізнесу, адаптує спектр послуг під військові умови, в яких опинилася країна, робить свій внесок в економіку країни.

В умовах війни, складних викликів для усього населення та бізнесу, поглиблення процесів фінансової глобалізації, розширення асортименту фінансових послуг, розвитку інформаційних та інноваційних технологій, консолідації капіталу істотно збільшується можливість виникнення негативних

та непрогнозованих змін зовнішнього та внутрішнього середовища банківської системи. Тому з метою запобігання та подолання негативних явищ і процесів в банківському секторі високої актуальності набуває проблема вчасного аналізу та оцінки фінансового стану банку, розробки та застосування превентивних заходів щодо запобігання існуючим загрозам у банківському бізнесі.

Важливий внесок у дослідження результативності та ефективності діяльності банківських установ України зробили такі вчені як О. І. Барановський, О. С. Власюк, А.М. Герасимович, А. О. Єпіфінов, В. В. Коваленко, В. М. Кочеткова, І. М. Крупка, І. П. Мойсеєнко, Г.С. Панова, І.М. Парасій-Вергуненко. Дослідженням проблем розвитку банківської діяльності та підвищення рентабельності діяльності банків займалися такі зарубіжні вчені Р. Брейлі, Е. Гарднер, А. Льюїс, С. Майєрс, Ф. Моліно, Дж. Пескетто, П. Роуз, Дж. Сінкі, В. Усоскін та ін. Однак їхні теоретичні обґрунтування і прикладні розробки розраховані на роботу банків в нормальних ринкових умовах господарювання та не аналізують посткризову ситуацію післяпандемічного періоду та функціонування під час повномасштабної війни.

Об'єктом дослідження в кваліфікаційній роботі виступає фінансова складова економічної безпеки Акціонерного товариства «Укрсиббанк» (АТ «Укрсиббанк»).

Предметом дослідження є методичні підходи та принципи аналізу та оцінки фінансової складової економічної безпеки банку.

Метою кваліфікаційної роботи є аналіз та оцінка фінансової складової економічної безпеки банку на прикладі АТ «Укрсиббанк».

Для досягнення мети в роботі поставлені та вирішені такі завдання:

- визначити сутність фінансової складової економічної безпеки банківського сектору національної економіки;
- дослідити чинники і загрози фінансової складової економічної безпеки банківського сектору національної економіки;
- проаналізувати організаційно-економічну характеристику АТ «Укрсиббанк»;

- дослідити дотримання АТ «Укрсиббанк» нормативних вимог НБУ;
- розглянути загальні заходи щодо забезпечення ефективності організації системи ризик-менеджменту банку;
- обґрунтувати дієвість системи ризик-менеджменту та організації фінансової складової економічної безпеки АТ «Укрсиббанк» враховуючи стрес-підхід.

В роботі обґрунтовано актуальність обраної теми, визначено теоретичні основи забезпечення фінансової складової економічної безпеки банку, проаналізовано стратегічні цілі та фінансові показники діяльності банку, показники достатності капіталу АТ «Укрсиббанку» та оцінено рівень фінансової складової економічної безпеки АТ «Укрсиббанку», досліджено систему ризик-менеджменту з метою підвищення фінансової складової економічної безпеки банку.

Для досягнення поставленої мети в роботі були використані такі методи дослідження: метод узагальнення – для узагальнення існуючих та формування нових теоретичних положень щодо сутності категорій «фінансова складова економічної безпеки банку», «банківська безпека» та «банк»; статистичний метод, метод групування, метод факторного аналізу – для оцінки показників діяльності досліджуваної банківської установи; метод порівняльного аналізу – для виявлення тенденцій зміни показників в динаміці; метод графічного зображення – для наочного представлення показників в динаміці.

У процесі дослідження отримано такі наукові результати, яким притаманна наукова новизна. Набуло подальшого розвитку теоретичне обґрунтування підходів до визначення сутності фінансової складової економічної безпеки банку та її особливості; дослідження проблеми ризик-орієнтованого підходу в проведенні банківської діяльності; поглиблено розуміння важливості інструменту стрес-тестування банків в Україні та конкретизовано умови та заходи щодо впровадження ефективного механізму експрес-стрес-тестування.

Отримані результати дослідження спрямовані на визначення теоретичних

і практичних засад підвищення фінансової складової економічної безпеки АТ «Укрсиббанк», як складової національної безпеки та можуть бути впроваджені в практику роботи інших банківських установ. Практичне значення мають обґрунтовані заходи щодо підвищення забезпечення фінансової складової економічної безпеки та застосування експрес-стрес-тестування АТ «Укрсиббанк».

Теоретичною та методичною основою дослідження є праці вітчизняних і зарубіжних вчених з проблем забезпечення фінансової складової економічної безпеки банківських установ; законодавчі та нормативні акти України з питань функціонування суб'єктів господарювання, ресурси мережі інтернет тощо.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дослідження представлені у статті «Аналіз результатів діяльності АТ «Укрсиббанк», яка опублікована в збірнику наукових праць молодих вчених, аспірантів і студентів «Нова економіка», та представлено на X Міжнародній заочній науково-практичній конференції «Формування ефективних механізмів державного управління та менеджменту в умовах сучасної економіки: теорія і практика» (25 листопада 2022 р.) на тему: «Показники управління прибутковістю банківської діяльності на прикладі показників АТ «Укрсиббанк».

Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Основний зміст викладено на 91 сторінках друкованого тексту.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ СКЛАДОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ БАНКУ

1.1 Сутність, роль та значення фінансової складової економічної безпеки банківського сектору

Військова агресія Росії проти України спричинила різке поглиблення системної кризи, яка охопила фінанси України останні роки, та гостро поставила питання забезпечення фінансової безпеки банківської системи як основи фінансової системи нашої держави. Дана проблема має серйозний макроекономічний і стратегічний зміст. Сформована за роки незалежності банківська система України зовнішньо демонструвала зріст та благополуччя ще в 2000х роках, та останнє десятиріччя НБУ змушений був невідкладно приймати іноді непопулярні рішення для того, щоб стабілізувати роботу банківської системи, та сформувати фінансову базу для національної економіки.

Результатом таких нововведень НБУ стало виявлення фінансової неспроможності вести діяльність та неліквідності частини банків України, і як результат їх ліквідація, та істотне підвищення рівня капіталізації комерційних банків шляхом залучення додаткового акціонерного капіталу. Ця обставина відчутно вплинула на всю фінансово-економічну систему. Сьогоднішні виклики показують дієвість та правильність вимог регулятора щодо суттєвої модернізації діючої банківської системи з урахуванням усіх чинників фінансово-економічної безпеки зважаючи на пріоритетність, оскільки від цих рішень залежить економічна безпека комерційних банків та національна безпека України в цілому.

Станом на сьогодні доволі багато економістів та науковців досліджували ряд понять, серед яких поняття «безпека банку», «безпека банківської діяльності», «банківська безпека», «економічна безпека банку» та «фінансова

безпеку комерційного банку», НБУ розроблено ряд нормативних документів, які визначають вимоги до фінансово-економічної роботи банківської системи, фактично механізм забезпечення фінансово-економічної безпеки банківської діяльності, описано види і зміст загроз фінансовій безпеці банківських інститутів, ґрунтовно охарактеризовано ризик-орієнтовані підходи для забезпечення безпеки та стабільності функціонування банківської системи. Водночас, від чіткого визначення сутності фінансової складової економічної безпеки комерційного банку залежить: визначення і класифікація загроз; формування системи забезпечення фінансової складової економічної безпеки банківських установ; з'ясування місця і ролі різних суб'єктів у цій системі; обґрунтоване формулювання їх завдань і функцій.

Закон України від 07.12.2000 № 2121-III «Про банки і банківську діяльність» [1] надає наступне визначення банківській установі: «банк - юридична особа, яка на підставі банківської ліцензії має виключне право надавати банківські послуги». Статтею 47 згаданого закону визначаються послуги, які належать виключно банкам:

- залучення у вклади (депозити) коштів та банківських металів від необмеженого кола юридичних і фізичних осіб;

- відкриття та ведення поточних (розрахункових, кореспондентських) рахунків клієнтів, у тому числі у банківських металах, та рахунків умовного зберігання (ескроу);

- розміщення залучених у вклади (депозити), у тому числі на поточні рахунки, коштів та банківських металів від свого імені, на власних умовах та на власний ризик.

Стан стійкої життєдіяльності, за якого забезпечуються реалізація основних інтересів, пріоритетних цілей банків, захист від зовнішніх і внутрішніх дестабілізуючих факторів незалежно від умов їх функціонування називають банківською безпекою. Основним критерієм ефективності безпеки банківської діяльності є стабільність фінансового і економічного стану банку [2].

Відомо, що визначення поняття «безпека» в перекладі з грецької - це «володіти ситуацією».

Найбільш докладно, на нашу думку, визначення поняття «безпека банку» приведено у роботі В. Гамзи та І. Ткачука. Це «...сукупність зовнішніх і внутрішніх умов банківської діяльності, при яких потенційно небезпечні для банківської діяльності (окремого банку) дії або обставини попереджені, припинені або зведені до такого рівня, при якому не здатні нанести збиток установленому порядку банківської діяльності (функціонуванню банку, збереженню й відтворенню майна й інфраструктури банківської системи або окремого банку) і перешкодити досягненню банком уставних цілей...» [3].

Існують наступні типи безпеки банківських установ, а саме: економічна; фінансова; правова; кадрова; інформаційна; банківських операцій [2; 3; 11; 14; 17; 19].

Природно, що економічній безпеці банківських установ приділяється значна увага. Складовою економічної безпеки вважають саме фінансову безпеку [1; 2; 12; 15]. В табл. 1.1 приведені підходи щодо сутності визначення «фінансова безпека банку» [2, 3, 7, 8, 10, 11, 13, 16, 17, 20, 21, 22].

В Концепції забезпечення національної безпеки у фінансовій сфері, схваленій розпорядженням КМУ від 15 серпня 2012 р. № 569-р [23], визначено, що стан національної безпеки у фінансовій сфері залежить від явищ і чинників як внутрішньої, так і зовнішньої фінансово-кредитної політики держави, політичної ситуації, що склалася у державі, досконалості законодавчого забезпечення функціонування фінансової системи, а також міжнародних зобов'язань держави.

Національна безпека у фінансовій сфері включає питання безпеки в бюджетній сфері, у сфері управління державним боргом, гарантованим державою боргом та боргом корпоративного сектору, податковій сфері, сфері фінансів реального сектору економіки, банківській сфері, сфері валютного ринку та у сферах функціонування фондового ринку та небанківського фінансового сектору.

Таблиця 1.1 – Визначення сутності «банківська безпека»

Особливості	Визначення сутності поняття
Стан	<p>Стабільний, фінансово-стійкий стан національної банківської системи, що дозволяє забезпечити безперервне здійснення (а також оперативне відновлення після негативного впливу непередбачуваних обставин) її учасниками банківських операцій і угод незалежно від наявних чи потенційних загроз (ризиків) (Д. Г.Алексєєва)</p> <p>Стан стійкої життєдіяльності, за якого забезпечуються реалізація основних інтересів, пріоритетних цілей банків, захист від зовнішніх і внутрішніх дестабілізуючих факторів незалежно від умов їх функціонування. Основним критерієм ефективності безпеки банківської діяльності є стабільність фінансового і економічного стану банку [21].</p> <p>Стан чинних правових норм і відповідних їм інститутів безпеки, який відображає рівень захищеності державою кредитно-фінансових відносин між суб'єктами банківської діяльності та гарантує стійке функціонування всієї банківської системи; забезпечує можливість повної реалізації та захист життєво важливих фінансових та економічних інтересів держави, суспільства й особи; виключає або максимально обмежує деструктивні наслідки від зовнішніх та внутрішніх загроз, недосконалість зовнішньоекономічної, бізнесової та внутрішньогосподарської діяльності [42, с.66].</p>
Можливість подальшого розвитку	Банківська безпека – не лише основа життєздатності і можливість подальшого розвитку ринку банківських послуг, але й створення безконфліктного зовнішнього і внутрішнього середовища. Безпека банківської системи пов'язується не лише з таким позитивним розвитком, за якого зростають обсяги банківської діяльності, але й раціоналізується грошовий обіг, тобто забезпечується неінфляційний розвиток, поліпшується платіжна дисципліна, впроваджуються нові фінансові продукти і послуги, підвищується їх якість.
Функція держави	Банківську безпеку слід розглядати як невід'ємну функцію держави, її стратегічний напрям, що втілюється у правову форму і дозволяє мінімізувати економічні (фінансові) втрати, а в ряді випадків – зберегти економічний суверенітет і навіть саму державність. При цьому забезпечення стійкості національної банківської системи є стратегічною складовою банківської безпеки (Д.Г. Алексєєва) [5].
Регулювання економічних стандартів, обов'язкових економічних нормативів і вимог	Банківська безпека включає в себе три складових [23]: 1) фінансово-правову, що проявляється за допомогою регулювання економічних стандартів діяльності банків, обов'язкових економічних нормативів і вимог з підтримання резервів (фондів)
Діяльність центробанку, державних органів, комерційних банків з управлінських функцій при здійсненні банківських операцій і угод Сукупність технічних регламентів і вимог	<p>2) адміністративно-правову – діяльність центробанку, державних органів, а також банків із управлінських функцій при здійсненні банківських операцій і угод (включаючи забезпечення безперервності бізнесу і корпоративне управління, в т.ч. – управління персоналом)</p> <p>3) інформаційно-правову як сукупність технічних регламентів і вимог, що дозволяють забезпечити захист інформації і самих банківських систем від неправомірного втручання й інших загроз (ризиків).</p>

Характерними ознаками економічної безпеки у банківській сфері є збалансованість, стійкість до внутрішніх і зовнішніх загроз, здатність

забезпечити ефективне функціонування банківської діяльності та ліквідність банку.

Проблемою, яка потребує розв'язання, є недостатньо ефективне застосування механізмів, спрямованих на нейтралізацію, мінімізацію впливу та усунення явищ і чинників, що призводить до створення зовнішніх та внутрішніх загроз фінансовій складовій економічної безпеки у фінансовій сфері.

В умовах випереджувальних темпів розвитку банківського сектору в докризовий період відбувалося поступове накопичення дисбалансів внаслідок орієнтації банків на швидке отримання прибутків та збільшення частки такого сектору на ринку капіталу без проведення адекватної оцінки ризиків, що збільшило частку споживчих кредитів у балансах банків.

Як свідчить досвід минулих років, на стабільність та безпеку фінансової сфери значною мірою негативно впливає залежність банківського сектору від зовнішніх джерел запозичень, що у перспективі може призвести до повторного розвитку кризових явищ в економіці, зокрема в банківському секторі, а також значні портфелі прострочених кредитів.

Негативно впливає на розвиток банківської сфери недостатній захист прав кредиторів та інвесторів, внаслідок чого існує висока ймовірність виникнення ризику неповернення коштів несумлінними позичальниками, а отже, зростання рівня проблемних позик у банківській системі.

Незважаючи на те, що банки активно використовують різні методи повернення проблемних кредитів, ураховуючи сукупність різних факторів, що визначають можливість і ефективність їх застосування, а також можливість позичальника надалі розраховуватися перед банком за простроченою заборгованістю, якість кредитного портфеля значної кількості банків в Україні залишається незадовільною.

Недостатньо ефективним є здійснення заходів щодо попередження кредитних ризиків банків.

Для мінімізації зазначених ризиків необхідно запровадити удосконалені

підходи до проведення оцінки кредитних ризиків банків, створити умови для підвищення якості кредитного аналізу платоспроможності позичальників і забезпеченості кредитів.

Розвиток і розширення спектру фінансових послуг створюють умови для активного залучення до ринків таких послуг споживачів, які зазвичай не мають достатньої інформації та необхідних знань про особливості та споживчі характеристики фінансових послуг. У процесі вибору послуги зазначені споживачі не завжди можуть оцінити рівень ризиків і можливі наслідки набуття додаткових фінансових зобов'язань та порівняти умови їх надання, що пропонуються банківськими установами.

Як свідчить досвід інших держав, стрімкий розвиток пропозицій ринків фінансових послуг в умовах недостатнього рівня забезпечення захисту прав споживачів може призвести до недовіри до таких ринків і, як наслідок, зниження попиту на запропоновані ними послуги.

Водночас недовіра населення до ринків фінансових послуг не дає можливості активно використовувати його вільні кошти як інвестиційні ресурси, що спрямовуються на розвиток економіки.

Для мінімізації ризиків, що можуть виникнути внаслідок недостатньої поінформованості та недостатнього рівня необхідних знань про особливості та споживчі характеристики фінансових послуг, можуть здійснюватися заходи щодо підвищення рівня фінансової грамотності та обізнаності населення, які забезпечуватимуть соціальну та фінансову стабільність у суспільстві, сприятимуть посиленню довіри населення до фінансової системи країни.

Економічна безпека банку характеризується як стан корпоративних ресурсів (ресурсів капіталу, персоналу, інформації, технологій, прав, техніки, устаткування) і банківських можливостей, за якого гарантується найбільш ефективне їх використання для стабільного функціонування та динамічного розвитку при запобіганні негативним внутрішнім та зовнішнім впливам.

Інакше, під економічною безпекою банку розуміють комплекс заходів, що сприяє покращенню фінансової стійкості в умовах ринкової економіки та

захисту їх комерційних інтересів від негативного впливу ринкових процесів або стан, за якого забезпечується економічний розвиток та стабільність діяльності, гарантований захист його фінансових та матеріальних ресурсів, здатність адекватно і без суттєвих втрат реагувати на зміни зовнішньої та внутрішньої ситуації [52, с. 45].

Таким чином, поняття економічної безпеки та безпеки фінансової досить часто співвідносяться як загальне та часткове. Фінансову безпеку також вважають пов'язаним із фінансовим ризиком, але більш широким поняттям [22, с. 12].

Як система фінансова безпека включає в себе підсистеми: пріоритетних фінансових інтересів (поточного і стратегічного характерів); ідентифікованих зовнішніх та внутрішніх загроз; фінансових пропорцій розвитку суб'єкта господарювання [19, с. 134], до того ж вона є динамічною та відносною. На макрорівні, фінансова безпека - це складова економічної безпеки держави, що характеризується збалансованістю фінансів, достатньою ліквідністю активів; наявністю необхідних грошових, золотовалютних активів; ступенем захищеності фінансових інтересів на усіх рівнях фінансових відносин між суб'єктами, наявністю імунітету до негативного впливу зовнішніх та внутрішніх факторів; стійкістю функціонування фінансової, грошово-кредитної, валютної, банківської бюджетної, податкової, інвестиційної систем; збалансованістю механізмів регулювання і саморегулювання та забезпечення ефективного функціонування економіки в цілому [9, с. 28-30].

Цільове призначення фінансової безпеки досить часто виокремлюють як окрему складову в межах економічної безпеки. З одного боку, фінансова безпека сприймається як стан (з огляду на фінансовий характер поняття - фінансовий стан), з іншого - як здатність (що прямо пов'язує дане поняття із функціонуванням, діяльністю). У першому випадку (як фінансовий стан) фінансова безпека сприймається статично та звужено. Статичність полягає у тому, що оцінка фінансового стану завжди провадиться для певного моменту часу. Оскільки фінансова безпека є різновидом фінансового стану, при якому

досягається безпечно та ефективно функціонування банку, то фінансова безпека є більш вузьким поняттям, ніж фінансовий стан. У другому випадку, фінансова безпека пов'язується із здатністю (яка виникає під час функціонування), що надає поняттю динамічного характеру та значно розширює його межі, оскільки здатність по відношенню до функціонування носить потенційний характер.

Природно, що економічній безпеці банківських установ приділяється значна увага. Складовою економічної безпеки вважають саме фінансову безпеку [1; 2; 12; 15]. Розглянемо підходи щодо сутності визначення «фінансова безпека банку» [2, 3, 7, 8, 10, 11, 13, 16, 17, 20, 21, 22] (табл. 1.2)

Таблиця 1.2 – Сутність поняття «фінансова безпека банку»

Автор, джерело	Визначення
Ткаченко А., Барановський О. [2], Маменко К. [20]	Фінансова безпека комерційного банку – це: сукупність умов, за яких потенційно небезпечні для фінансового стану комерційного банку дії чи обставини попереджені чи зведені до такого рівня, за якого вони не здатні завдати шкоди встановленому порядку функціонування банку, збереженню й відтворенню його майна та інфраструктури і перешкодити досягненням банком статутних цілей
Болгар Т. [3], Спіфанов А. [11]	Фінансова безпека банку – це стан банківської установи, що характеризується збалансованістю і стійкістю до впливу зовнішніх і внутрішніх загроз, його здатністю досягати поставлених цілей і генерувати достатній обсяг фінансових ресурсів для забезпечення стійкого розвитку
Голобородько Ю. [7]	Фінансова безпека банківських установ – такий стан, який характеризується оптимальним рівнем залучення і розміщення ресурсів при мінімізації загроз та негативних явищ і характеризує здатність банків до саморозвитку, підвищення ефективності та конкурентоздатності
Дмитров С. [8], Фадєєв Д. [21]	Фінансова безпека банку – це захист фінансових інтересів банку, його фінансової стійкості і середовища, в якому він функціонує
Євченко Н., Криклій О. [10], Зачосова Н. [13]	Фінансова безпека банку – це такий його фінансовий стан, який характеризується збалансованістю системи фінансових показників, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх загроз, що дозволяє своєчасно та в повному обсязі виконувати взяті на себе зобов'язання, а також забезпечує ефективний розвиток банку в поточному та наступних періодах
Литовченко О., Самойлов Б. [16]	Фінансова безпека банку – стан банківської установи, що характеризується збалансованістю і стійкістю до впливу зовнішніх і внутрішніх загроз, його здатністю досягати поставлених цілей і генерувати фінансові ресурси в достатньому обсязі для забезпечення поточної діяльності та стійкого розвитку
Побережний С. [17]	Фінансова безпека банку – це важлива складова фінансової, а тому і національної безпеки, це такий стан банківської установи, який характеризується збалансованістю і стійкістю до впливу зовнішніх і внутрішніх загроз, її здатністю досягати поставлених цілей і генерувати достатній обсяг фінансових ресурсів для забезпечення стійкого розвитку
Хитрін О. [22]	Фінансова безпека банку – динамічний стан, при якому він: - юридично і технічно здатний виконувати і реально виконує властиві йому функції; - забезпечує стійкий захист життєво важливих соціально

Основна мета фінансової складової економічної безпеки банку полягає у постійному підтриманні ефективного функціонування фінансово-кредитної установи.

1.2 Принципи формування та функцій фінансової складової економічної безпеки комерційного банку

Як зазначає С.І. Мельник, система фінансово-економічної безпеки банку повинна ґрунтуватись на принципах системності, своєчасності, працездатності, безперервності, економності, плановості, взаємодії, компетентності, поєднання гласності та конфіденційності [3]. Такі ж принципи науковці покладають у в основу економічної безпеки решти підприємницьких структур [10]. Схожий перелік принципів побудови системи фінансово-економічної безпеки наводить В.В. Сухонос, а саме:

- пріоритет заходів запобігання (своєчасність) – раннє виявлення загроз та запобігання їх шкідливому впливу;
- безперервність – постійна дія системи;
- законність – робота повинна здійснюватися на основі діючого законодавства;
- плановість – діяльність по забезпеченню безпеки організовується на основі єдиного задуму, викладеного в комплексній програмі та конкретних планах по окремих напрямках безпеки;
- оптимальність – досягнення максимальної функціональної ефективності (віддачі) фінансової системи економічної безпеки за більш-менш фіксованих витрат виділених для неї ресурсів;
- взаємодія – погодженість в діяльності всіх учасників системи, включаючи тісні ділові контакти й узгодження дій із зовнішніми організаціями, які забезпечують безпеку підприємств;
- поєднання гласності та конфіденційності – з одного боку система основних заходів безпеки повинна бути відома всім працівникам підприємства,

а з другого – цілий ряд способів, сил, засобів, методів забезпечення безпеки повинні бути законспіровані та відомі дуже вузькому колу фахівців;

– компетентність – професіоналізм всіх учасників системи.

Зважаючи на розбіжність у поглядах науковців на перелік принципів формування системи фінансово-економічної безпеки, О.М. Штаєр пропонує розбити всіх їх на три рівні:

1. Рівень формування – законність, самостійність і відповідальність, компетентність, координація і взаємодія, конфіденційність, комплексність, ешелонування, принципи рівнозначності, превентивних і реактивних заходів.

2. Рівень функціонування – економічна доцільність, безперервність, цілеспрямованість, диференційованість, об'єктивність, міждисциплінарний підхід, контроль;

3. Рівень саморозвитку – адаптація, інтегрованість, постійний розвиток, моделювання сценаріїв, варіантність, рефлексія [17].

Таким чином, механізмом фінансово-економічної безпеки банку є послідовність етапів і комплекс способів взаємодії між об'єктами та суб'єктами економічної безпеки задля досягнення організацією економічно безпечного стану та підтримання його на належному рівні у перспективі, що будується та діє на основі чітко визначено переліку принципів.

Метою системи фінансової складової економічної безпеки банків є забезпечення стабільної, безкризової та ефективної діяльності. Для її досягнення система повинна визначати потенційні проблеми в діяльності банку, усувати їх та здійснювати контроль за результативністю заходів щодо забезпечення фінансової безпеки.

Основою системи фінансової складової економічної безпеки банків є три підсистеми:

1. Фінансової діагностики.
2. Фінансових важелів і методів забезпечення фінансової безпеки.
3. Контролю і аналізу результатів.

Типовим явищем при розподілі функціоналу із забезпечення фінансової

складової економічної безпеки банку є невизначеність способів, які дають змогу оцінити роботу учасників по різних фінансовим операціям та напрямам діяльності банку, завдяки цим факторам трапляються різні ситуації коли тарифікація та супровід операцій несуть в собі ризики від їх проведення, що є несумісні з потенційними втратами для комерційного банку (табл. 1.3).

Таблиця 1.3 - Функції фінансової складової економічної безпеки комерційного банку

Функції фінансової складової економічної безпеки комерційного банку	
Оглядова	висвітлення змісту фінансової безпеки шляхом ширшого використання конфліктологічних ідей
Встановлення компетентності проблематики	рівень компетентності осіб, від яких залежить фінансовий стан ділових одиниць, можливість функціонування по інклюзивним напрямом фінансових втрат від конфлікту інтересів і некомпетентності
Визначення характерних ознак загрози або конфлікту	кооперативний чи конфліктний характер чи загроза залежить від взаємозв'язків учасників фінансових угод та потребує аналізу ключових стоп факторів для комерційного банку; пошук та обґрунтування необхідності формування ресурсів та шляхи розв'язання оперативних завдань платоспроможності банку
Оцінююча за критеріями діяльності ФБ	критерії оцінювання рівня фінансової безпеки у конкретній ситуації: достатність фінансових ресурсів для покриття поточних потреб, захищеність фінансових прав, рівень боргової незалежності
Результативна	розгляд фінансової безпеку як узагальненої характеристик можливих наслідків конфлікту інтересів учасників фінансових угод, яка обернено залежить від гостроти конфлікту й величини можливої шкоди від його розгортання
Орієнтування та корегування діяльності банківської установи	проведення групування стратегічних орієнтирів фінансової безпеки для банківської установи, які можуть бути застосовані як на мікро-, так і на макрорівні, зокрема встановлення багаточільових орієнтирів по запобіганню загроз за рахунок якісних та кількісних показників детермінації стратегічних орієнтирів банку
Прикладна	Посилення взаємозв'язків наукових досліджень та практичної імплементації фінансової безпеки з прикладними її проблемами в вітчизняній фінансовій системі

Отже, фінансова складова економічної безпеки банків – це фінансова безпека діяльності комерційних банків, а також їх клієнтів і контрагентів, професійних учасників фінансових ринків, регулятора ринку банківських послуг і держави, оскільки функціонування банківського сектору пов'язане з небезпеками банківської діяльності, що включають в себе не лише ризики фінансових втрат банківських інститутів, але й ризики, на які наражаються пов'язані з їх діяльністю економічні агенти.

Вищевикладені підходи до визначення мети і принципів функціонування системи фінансової складової економічної безпеки комерційних банків з

урахуванням синергетичного ефекту і можливого ефекту «зараження» можуть бути покладені в основу визначення мети і завдань забезпечення фінансової складової економічної безпеки банківської діяльності національної економіки.

1.3 Ризики і загрози фінансової складової економічної безпеки банку

Згідно з положенням про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах, затвердженого Постановою Національного банку України від 11.06.2018 № 64, ризик - імовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання доходів, або невиконання стороною договірних зобов'язань унаслідок впливу негативних внутрішніх та зовнішніх факторів [30].

Банк має створити комплексну, адекватну та ефективну систему управління ризиками, яка відповідає таким принципам:

- ефективність - забезпечення об'єктивної оцінки розміру ризиків банку та повноти заходів щодо управління ризиками з оптимальним використанням фінансових ресурсів, персоналу та інформаційних систем щодо управління ризиками банку;

- своєчасність - забезпечення своєчасного (на ранній стадії) виявлення, вимірювання, моніторингу, контролю, звітування та пом'якшення всіх видів ризиків на всіх організаційних рівнях;

- структурованість - чіткий розподіл функцій, обов'язків і повноважень з управління ризиками між усіма структурними підрозділами та працівниками банку, та їх відповідальності згідно з таким розподілом;

- розмежування обов'язків (відокремлення функції контролю від здійснення операцій банку) - уникнення ситуації, за якої одна й та сама особа здійснює операції банку та виконує функції контролю;

- усебічність та комплексність - охоплення всіх видів діяльності банку на всіх організаційних рівнях та в усіх його структурних підрозділах, оцінка взаємного впливу ризиків;

– пропорційність - відповідність системи управління ризиками бізнес-моделі банку, його системній важливості, а також рівню складності операцій, що здійснюються банком;

– незалежність - свобода від обставин, що становлять загрозу для неупередженого виконання головним ризик-менеджером, головним комплаєнс-менеджером, підрозділом з управління ризиками та підрозділом контролю за дотриманням норм (комплаєнс) своїх функцій;

– конфіденційність - обмеження доступу до інформації, яка має бути захищеною від несанкціонованого ознайомлення;

– прозорість - оприлюднення банком інформації щодо системи управління ризиками та профілю ризику.

Комерційні банки здійснюють комплексну оцінку таких суттєвих видів ризиків:

- кредитного ризику;
- ризику ліквідності;
- процентного ризику банківської книги;
- ринкового ризику;
- операційного ризику;
- комплаєнс-ризиків;
- інших суттєвих видів ризиків, на які банк наражається під час своєї діяльності.

Банки самостійно встановлюють фактори, показники та поріг суттєвості інших видів ризиків на підставі обґрунтованих висновків та визначають порядок виявлення таких ризиків у методиці виявлення суттєвих ризиків.

Банки створюють систему управління ризиками, яка забезпечує аналіз ризиків на постійній основі з метою прийняття своєчасних та адекватних управлінських рішень щодо пом'якшення ризиків та зменшення пов'язаних із ними втрат (збитків).

Також кожен комерційний банк має організувати систему управління ризиками, яка ґрунтується на розподілі обов'язків між підрозділами банку із

застосуванням моделі трьох ліній захисту:

1. Перша лінія - на рівні бізнес-підрозділів банку та підрозділів підтримки діяльності банку. Ці підрозділи приймають ризики та несуть відповідальність за них, здійснюють поточне управління ризиками і подають звіти щодо поточного управління такими ризиками.

2. Друга лінія - на рівні підрозділу з управління ризиками та підрозділу контролю за дотриманням норм (комплаєнс).

3. Третя лінія - на рівні підрозділу внутрішнього аудиту щодо перевірки та оцінки ефективності функціонування системи управління ризиками.

Система управління ризиками банку щонайменше має передбачати:

- організаційну структуру, яка чітко визначає обов'язки, повноваження та відповідальність осіб щодо управління ризиками;
- культуру управління ризиками та кодекс поведінки (етики);
- внутрішньобанківські документи з питань управління ризиками;
- інформаційну систему щодо управління ризиками та звітування;
- інструменти для ефективного управління ризиками.

Банк створює організаційну структуру системи управління ризиками, яка забезпечує чіткий розподіл функцій, обов'язків і повноважень з управління ризиками між усіма суб'єктами системи управління ризиками, а також між працівниками банку, та передбачає їх відповідальність згідно з таким розподілом.

Банк під час визначення організаційної структури системи управління ризиками враховує необхідність забезпечення взаємозаміни працівників з метою уникнення негативного впливу на ефективність функціонування системи управління ризиками в разі тимчасової відсутності працівника або його звільнення.

Також кожен банк має забезпечити наявність належної кількості кваліфікованих і досвідчених працівників виходячи з потреб організаційної структури системи управління ризиками, напрямів діяльності (бізнес-ліній) та профілю ризику банку.

Банк не має права передавати функції щодо управління ризиками банку на аутсорсинг, крім випадків, передбачених цим Положенням.

Банк визначає функції, обов'язки, повноваження та відповідальність осіб у посадових інструкціях, у яких мають передбачатися функціональні обов'язки кожного працівника банку щодо участі в управлінні ризиками, що включають забезпечення належного звітування щодо управління ризиками.

Також банком мають бути визначені механізми та відповідальних осіб за належне забезпечення обміном інформацією між окремими структурними підрозділами банку для ефективної взаємодії (співпраці) на всіх організаційних рівнях.

Суб'єктами системи управління ризиками банку є:

- рада банку;
- комітет ради банку з управління ризиками (за наявності);
- правління банку;
- кредитний комітет правління банку;
- комітет правління банку з управління активами та пасивами;
- інші колегіальні органи банку;
- підрозділ внутрішнього аудиту;
- головний ризик-менеджер та підрозділ з управління ризиками;
- головний комплаєнс-менеджер та підрозділ контролю за дотриманням норм (комплаєнс);
- бізнес-підрозділи та підрозділи підтримки (перша лінія захисту).

За кожним видом ризику банк має розробити внутрішньобанківські документи у формі положень, порядків, процедур або іншій формі, які документально закріплюють процес управління ризиками, регламентують інші питання з управління кожним з видів ризиків.

Загрози фінансовій складовій економічної безпеки банку характеризуються різноманіттям видів. З метою як найповнішої ідентифікації, на основі опрацьованих наукових джерел, пропонуємо узагальнену класифікацію загроз фінансовій складовій економічної безпеки банку

(табл. 1.4). Розглянемо більш детально перераховані види загроз. За місцем виникнення усі загрози поділяються на зовнішні і внутрішні. До зовнішніх загроз відносяться: кризові ситуації в країні; війна; несприятливі умови ведення бізнесу; політична нестабільність; часті зміни в нормативно-правових актах, кредитної та податкової політики; високий рівень інфляції; погіршення показників інвестиційної привабливості; значний вплив недосконалої конкуренції на ринку; висока криміногенна ситуація; природні катаклізми.

Таблиця 1.4 – Види загроз фінансовій складовій економічної безпеки банку

Види загроз фінансовій складовій економічної безпеки банку	
Класифікаційні ознаки	Види загроз
За місцем виникнення	<ul style="list-style-type: none"> • внутрішні • зовнішні
За сферою походження	<ul style="list-style-type: none"> • економічні • виробничі • соціальні • законодавчі
За джерелами виникнення	<ul style="list-style-type: none"> • об'єктивні • суб'єктивні
За можливістю реалізації	<ul style="list-style-type: none"> • реальні • потенційні
За тривалістю дії	<ul style="list-style-type: none"> • тимчасові • постійні
За ступенем важкості наслідків	<ul style="list-style-type: none"> • високим ступенем важкості • значним ступенем важкості • середнім ступенем важкості • низьким ступенем важкості
За суб'єктами загроз	<ul style="list-style-type: none"> • загрози з боку кримінальних структур • загрози з боку недобросовісних конкурентів • загрози з боку контрагентів • загрози з боку власних працівників • загрози з боку держави

Серед внутрішніх загроз, що впливають на фінансову складову економічної безпеки банку, можна виділити: навмисні або випадкові помилки менеджменту в області банківських операцій, пов'язані з вибором стратегії банку, управлінням, оптимізацією активів і пасивів банку; непрофесіоналізм основного кадрового складу; помилки при організації інформаційної безпеки; недостатня увага до організації стратегічного планування та кризового

менеджменту; порушення договірних зобов'язань. Найбільшу небезпеку, як правило, становлять зовнішні загрози, які не піддаються виявленню і прогнозуванню. У той же час усунення внутрішніх загроз належить до компетенції органів управління банком.

Основними завданнями забезпечення фінансової складової економічної безпеки банку належать:

- прогнозування потенційних загроз;
- виявлення та оцінка реальних загроз;
- організація діяльності щодо попередження потенційних загроз;
- організація діяльності з реагування на загрози, що вже виникли.

У той же час впровадження системи фінансової складової економічної безпеки банку представляє комплекс певних задач, які обов'язково мають бути організовані в банку. Саме тому, ефективне управління фінансовою складовою економічної безпеки банку можливо тільки при наявності обґрунтованої стратегії ризик-менеджменту, яка повинна постійно оцінюватися і коригуватися в процесі її реалізації. Банківська структура повинна бути завжди готовою адаптувати стратегію до умов і обставин, які можуть виникнути в майбутньому.

Висновки до розділу 1

За результатами проведеного дослідження теоретичних основ організації фінансової складової економічної безпеки банку виявлено наступне.

Економічна безпека банку характеризується як стан корпоративних ресурсів (ресурсів капіталу, персоналу, інформації, технологій, прав, техніки, устаткування) і банківських можливостей, за якого гарантується найбільш ефективно їх використання для стабільного функціонування та динамічного розвитку при запобіганні негативним внутрішнім та зовнішнім впливам.

Цільове призначення фінансової безпеки досить часто виокремлюють як окрему складову в межах економічної безпеки. З одного боку, фінансова безпека сприймається як стан (з огляду на фінансовий характер поняття -

фінансовий стан), з іншого - як здатність (що прямо пов'язує дане поняття із функціонуванням, діяльністю).

Механізмом фінансово-економічної безпеки банку є послідовність етапів і комплекс способів взаємодії між об'єктами та суб'єктами економічної безпеки задля досягнення організацією економічно безпечного стану та підтримання його на належному рівні у перспективі, що будується та діє на основі чітко визначено переліку принципів.

Метою системи фінансової складової економічної безпеки банків є забезпечення стабільної, безкризової та ефективної діяльності. Для її досягнення система повинна визначати потенційні проблеми в діяльності банку, усувати їх та здійснювати контроль за результативністю заходів щодо забезпечення фінансової безпеки.

Банк має створити комплексну, адекватну та ефективну систему управління ризиками. Банки створюють систему управління ризиками, яка забезпечує аналіз ризиків на постійній основі з метою прийняття своєчасних та адекватних управлінських рішень щодо пом'якшення ризиків та зменшення пов'язаних із ними втрат (збитків).

Загрози фінансовій складовій економічної безпеки банку характеризуються різноманіттям видів, які поділяються на зовнішні та внутрішні загрози. Розуміння видів загроз надає можливості розробляти заходи боротьби з загрозами та хеджування ризиків.

Саме тому, ефективне управління фінансовою складовою економічної безпеки банку можливо тільки при наявності обґрунтованої стратегії ризик-менеджменту, яка повинна постійно оцінюватися і коригуватися в процесі її реалізації.

2 КОМПЛЕКСНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ АТ «УКРСИББАНК»

2.1 Організаційна характеристика діяльності банку

АТ «Укрсиббанк», який входить до групи UKRSIBBANK BNP Paribas Group – один з найбільших універсальних банків України. Банк пропонує сучасний та надійний банкінг за підтримки провідної європейської групи, дбає про клієнтів і працівників, сприяє зміцненню української економіки, позитивно впливає на розвиток суспільства. UKRSIBBANK BNP Paribas Group – один з найбільших універсальних банків України, який працює на ринку з 1990 року. 60% акцій банку належать провідній фінансовій Групі у Європі, лідеру сталого фінансування – BNP Paribas, 40% – ЄБРР [58].

АТ «Укрсиббанк» є правонаступником Комерційного інноваційного банку «Харківінкомбанк», заснованого 4 травня 1990 року зборами засновників, перереєстрованого у Національному банку України 28 жовтня 1991 року. Згідно з рішенням загальних зборів акціонерів від 18 червня 1992 року було змінено найменування банку на Акціонерний комерційний інноваційний банк «Укрсиббанк». Рішенням загальних зборів акціонерів 25 серпня 1993 року змінено організаційну форму банку на відкрите акціонерне товариство. Від 27 жовтня 2009 року Акціонерний комерційний інноваційний банк «Укрсиббанк» у зв'язку з проведенням своєї діяльності у відповідність до норм Закону України «Про акціонерні товариства» змінив своє найменування на Публічне акціонерне товариство «Укрсиббанк», яке виступало правонаступником по всіх правах та зобов'язаннях Акціонерного комерційного інноваційного банку «Укрсиббанк» [59].

В 2006 році стратегічним інвестором «Укрсиббанку» з часткою 51% стала одна з найбільших у світі фінансових груп BNP Paribas, яка вийшла на український ринок, придбавши контрольний пакет акцій банку. UKRSIBBANK BNP Paribas Group стабільно входить в десятку найбільших банків в Україні за

розмірами загальних активів, а також в п'ятірку найбільших на роздрібному ринку [59].

BNP Paribas (укр. Бі-Ен-Пі Парібá) — найбільший французький банк і міжнародна фінансова група зі штаб-квартирою у Парижі. Входить в число найбільших банків у світі, присутній у 71 країні світу [58]. Разом з *Crédit Agricole* і *Société Générale* складає «Велику Трійку» найбільших банків Франції.

BNP Paribas утворився в 2000 році внаслідок злиття банків *Banque Nationale de Paris* (BNP) і *Paribas*.

Його діяльність зосереджена в Європі, особливо на двох внутрішніх ринках групи — Франції (де він діє як *Banca Nazionale del Lavoro* (BNL)) та Бельгії (як *BNP Paribas Fortis*).

BNP Paribas також володіє американською дочірньою компанією *BancWest*, який діє під іменем Західний Банк на заході США. Раніше роздрібна філія керувала Першим Гавайським банком, позицію якої BNP Paribas повністю покинув у 2019 році [58]

Середземноморська група BNP Paribas Europe також керує великими роздрібними банками в Польщі, Туреччині, Україні та північній Африці.

У зв'язку з приведенням діяльності у відповідність до вимог Закону України «Про акціонерні товариства» загальними зборами акціонерів банку 17 жовтня 2018 року було прийнято рішення про зміну товариства із публічного акціонерного товариства на приватне акціонерне товариство та про зміну найменування Публічного акціонерного товариства «Укрсиббанк» на Акціонерне товариство «Укрсиббанк».

Банк створений для надання внутрішніх і міжнародних банківських послуг, включаючи банківські операції, які пов'язані із здійсненням комерційної, інвестиційної, депозитарної та будь-якої іншої діяльності, яка може бути дозволеною банкам чинним законодавством України.

Акціонерне товариство «Укрсиббанк» є правонаступником за всіма правами та обов'язками Публічного акціонерного товариства «Укрсиббанк». Банк знаходиться в м. Київ.

Банк є економічно самостійним і повністю незалежним від виконавчих та розпорядчих органів державної влади в рішеннях, пов'язаних із його оперативною діяльністю, а також щодо вимог і вказівок, які не відповідають чинному законодавству [59].

АТ «Укрсиббанк» - це універсальний банк, завданням і метою якого є одержання прибутку від використання власних та залучених коштів для забезпечення одержання прибутку акціонерами і розвитку банківської справи.

АТ «Укрсиббанк» пропонує різноманітні продукти на основі гнучкого та виваженого ризик-орієнтовного підходу. Таким чином, банк поєднує сильні сторони та експертизу між бізнес-напрямами для надання продукту, що найбільш відповідає потребам клієнта. Однією з ключових цілей є збільшення клієнтської бази та збільшення їх лояльності.

Банк має право надавати банківські та інші фінансові послуги (крім послуг у сфері страхування), а також здійснювати іншу діяльність, визначену статутом та чинним законодавством України. До банківських послуг належать:

- відкриття та ведення поточних рахунків клієнтів та рахунків умовного зберігання;
- залучення у вклади (депозити) коштів від необмеженого кола юридичних та фізичних осіб;
- розміщення залучених у вклади (депозити), у тому числі на поточні рахунки, коштів та банківських металів від свого імені, на власних умовах та на власний ризик.

Крім банківських послуг, АТ «Укрсиббанк» має право надавати своїм клієнтам фінансові послуги, у тому числі шляхом укладання з юридичними особами (комерційними агентами) агентських договорів. Такі фінансові послуги банк надає із дотриманням вимог, встановлених Національним банком України. Отже, банк надає фінансові послуги згідно з вимогами чинного законодавства України.

Вищим органом управління банку є загальні збори акціонерів, які вирішують будь-які питання діяльності банку. Виконавчим органом банку, що

здійснює поточне управління діяльністю є правління банку. Органом, що здійснює контроль за діяльністю правління та забезпечує захист прав вкладників, інших кредиторів та акціонерів є наглядова рада банку, яка також виступає як вищий орган управління та контролю банку, крім права приймати рішення з питань, що є виключною компетенцією загальних зборів акціонерів.

Банк створює департаменти внутрішнього аудиту, ризик-менеджменту та комплаєнс-контролю, що разом складають систему внутрішнього контролю банку.

Наглядова рада захищає права акціонерів і, в межах компетенції, визначеної законодавством України, статутом та положенням про наглядову раду, здійснює управління банком, а також контролює і регулює діяльність правління АТ «Укрсиббанк».

До складу наглядової ради загальними зборами акціонерів обираються фізичні особи, які є акціонерами або представниками акціонерів, та/або незалежні члени. наглядова рада складається з 9 осіб. Обрання членів Наглядової ради здійснюється виключно шляхом кумулятивного голосування.

Наглядова рада банку не менш як на одну третину складається з незалежних членів, при цьому їх кількість має бути менше трьох. Ознаки, яким повинен відповідати незалежний член наглядової ради, визначаються чинним законодавством України.

Правління є виконавчим органом АТ «Укрсиббанк», яке здійснює керівництво його поточною діяльністю. Правління очолює голова правління Лоран Філіп Ніколя Шарль Дюпуш. Правління складається з 10 осіб. Голова та члени правління обираються наглядовою радою. Заступники голови правління входять до складу правління за посадою.

Окрім випадків, передбачених чинним законодавством України, правління обирається на необмежений строк. Повноваження голови та членів правління припиняються за відповідним рішенням наглядової ради. Для вирішення особливо важливих питань фінансової та господарської діяльності та забезпечення комплексної та адекватної системи управління ризиками та

системи контролю, а також ефективного виконання окремих управлінських функцій та повноважень, в банку створюються постійно діючі комітети [59].

В АТ «Укрсиббанк» створені та діють зокрема, але не виключно, такі комітети:

- комітети наглядової ради: аудиторський комітет; комітет винагород та призначень; комітет з управління ризиками; комітет комплаєнс;

- комітети правління: кредитний комітет вищого рівня; комітет з управління активами та пасивами; інші комітети, в разі створення.

Організаційна структура АТ «Укрсиббанк» побудована основними вертикалями, кожна з яких підпорядкована одному із заступників голови правління банку:

- вертикаль роздрібного бізнесу;
- вертикаль казначейства та ринків капіталу;
- вертикаль споживчого кредитування;
- вертикаль з питань реструктуризації та стягнення боргів;
- вертикаль операційної діяльності;
- вертикаль інформаційних технологій;
- вертикаль забезпечення закупівельної діяльності, адміністрування та управління нерухомістю.

Також до організаційної структури поза названими вертикалями входять:

- департамент забезпечення готівковими грошовими засобами;
- управління наступного контролю;
- служба трансформації;
- центр управління проектами;
- департамент внутрішнього аудиту;
- департамент ризик-менеджменту;
- департамент комплаєнс-контролю;
- департамент фінансів;
- департамент корпоративного бізнесу;
- юридичний департамент;

- служба бренду та комунікацій;
- департамент менеджменту персоналу;
- департамент безпеки та служба інформаційної безпеки.

Для організації діяльності на всій території України в організаційній структурі АТ «Укрсиббанк» також створено центри підтримки Київського,

Програми банку об'єднані загальною ідеєю «Банк для світу, що змінюється». Так, у банку передбачена еволюція ІТ-інфраструктури через низку спеціальних програм: план відновлення ІТ-забезпечення банківської діяльності; прискорення розробки, доставки продукції та посилення співпраці між бізнесом та ІТ.

Стратегічні програми АТ «Укрсиббанк»: цифрова глибинна трансформація, щоб стати багатоканальними; розвиток карткового бізнесу – оновлення банкоматів та POS-терміналів, еквайринг, револьверні картки; спрощення процесів, усунення проблемних моментів для клієнта; захист банку від різноманітних кіберзагроз.

Станом на 31 грудня 2021 року Банк має дочірні компанії:

- ТОВ «УКРСИБ-ФІНАНС» Україна, м. Харків, вул. Дарвіна, 20;
- АТ «КУА АПФ «УКРСИБ ЕССЕТ МЕНЕДЖМЕНТ», Україна, м. Київ, вул. Іллінська, 8.

Станом на 31 грудня 2021 року банк має 251 безбалансове відділення (на 31 грудня 2020 року - 271 безбалансове відділення). Банк не має представництв та інших відокремлених підрозділів. У зв'язку з повномасштабною війною банк змінив кількість своїх відкритих відділень і графік їхньої роботи. Кількість відкритих відділень протягом червня знаходилася у діапазоні від 110 до 180 відділень із 251 відділення станом на 31 грудня 2021 року.

АТ «Укрсиббанк» провадить свою діяльність на основі ліцензій (дозволів), виданих НБУ, Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку та Міністерством фінансів України. Банк є учасником Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (реєстраційне свідоцтво № 086), який діє відповідно до Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних

осіб» № 4452-VI від 23 лютого 2012 року (зі змінами). Основним видом діяльності «Укрсиббанку» є надання банківських послуг юридичним та фізичним особам на території України.

Став важливим етапом для досягнення мети BNP Paribas 2021 рік – стати лідером у сфері сталого фінансування. На додаток до продовження роботи, спираючись на попередні зобов'язання щодо узгодження з Паризькою угодою та покращення прозорості, Група взяла ще кілька важливих нових зобов'язань щодо прискорення своїх дій у боротьбі зі зміною клімату та збереженні біорізноманіття Землі.

Серед помітних нових зобов'язань: Група підписалася до Альянсу ООН з нульовою банківською системою для створення нейтрально вуглецевої економіки до 2050 року, встановила графік через організацію Act4Nature для оцінки своїх клієнтів на основі критеріїв біорізноманіття до 2025 року та продовжила свої дії для обмеження вирубування лісів у чутливих районах, таких як Серрадо та Амазонія, Бразилія.

BNP Paribas приєднався до банківського альянсу Net-Zero Banking Alliance (NZBA), створеного ініціативою Програми ООН з навколишнього середовища (UNEP FI), посилюючи зобов'язання щодо боротьби зі зміною клімату. Цей банківський Альянс є рішучим кроком залучення фінансового сектору у протидії змінам клімату.

Починаючи з Паризької конференції у грудні 2015 року, BNP Paribas зобов'язався поступово узгоджувати свій кредитний портфель із цілями Паризької угоди. Почали з того, що відмовились від обслуговування видів діяльності, що забруднюють навколишнє середовище, зокрема, сланцевий газ, вугілля.

Впродовж декількох років BNP Paribas – головний акціонер UKRSIBBANK – дотримується чіткої позиції щодо збереження біорізноманіття завдяки своїм політикам з фінансування, конструктивним діалогам з клієнтами, участі у коаліціях, благодійності та підтримці наукових досліджень.

НБУ був змушений прийняти низку непопулярних актів для підтримки

життєдіяльності банківської системи через вторгнення РФ на територію України 24 лютого 2022 року. Керівництво АТ «Укрсиббанк» також було проведено ряд заходів для підтримання операційної діяльності банку, обмежило можливість надання нових кредитів клієнтам банку, 70% відділень банку безперебійно працюють.

2.2 Оцінка активів та зобов'язань банку

Та, зважаючи на складні умови функціонування, в тому числі пов'язані з періодом пандемії і повномасштабної війни, варто дослідити результати діяльності банку та визначити його стійкість.

Проаналізуємо структуру та динаміку активів банку.

Банківські активи є ресурсами банку та коштами, які класифікуються за напрямками розміщення та використання з метою одержання прибутку [5].

Найбільшу частку активів АТ «Укрсиббанк» становлять кредити клієнтам банку – 36,5% загальних активів банку і за останній рік сума кредитів зросла на 35,1% в порівнянні з 2020 роком.

На другому місці за часткою стоять цінні папери та інвестиції – 21,4% суми загальних активів, за останній звітний рік сума зменшилася майже на 9%. Ця стаття включає інвестиційні цінні папери, які класифікуються Банком на основі бізнес-моделі та характеристик грошових потоків, передбачених договором, та інвестиції у дочірні підприємства.

Станом на кінець звітного періоду банк включив до зазначеної статті боргові цінні папери, випущені міжнародними фінансовими організаціями, боргові цінні папери, випущені іноземними органами державної влади, облігації внутрішньої державної позики України, депозитні сертифікати НБУ, які обліковуються за амортизованою собівартістю; облігації внутрішньої державної позики України та акції компаній, які не котируються на ринку, які обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток, та інвестиції у дочірні підприємства, які обліковуються за первісною вартістю з

урахуванням зменшення корисності.

Починаючи з 2019 року банк визнав зменшення корисності інвестиції у ПАТ «Компанія з управління активами – Адміністратор пенсійних фондів «Укрсиб Есет Менеджмент» у сумі 49970 тис. грн.

Таблиця 2.1 – Аналіз активів АТ «Укрсиббанк» за період з 2019 р. по 2021 р., тис. грн.

Показники	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2020 до 2019 р.	2021 до 2020 р.
Грошові кошти на касі	2190833	3559826	2 723 482	162,5	76,5
Кошти в НБУ та обов'язкові резерви	3135959	3 042 109	3 227 053	97,0	106,1
Кошти в інших фінансових установах за амортизованою собівартістю	10141451	11 999 317	10 523 207	118,3	87,7
Кредити та аванси банкам	0	11 503 440	13 609 427	100,0	118,3
Деривативи	20 577	3 398	4 924	16,5	144,9
Кредити та заборгованість клієнтів за амортизованою собівартістю	21371168	21 067 038	28 459 815	98,6	135,1
Цінні папери та інвестиції	13333834	18 309 865	16 694 530	137,3	91,2
Основні засоби	1249192	1266475	1 345 633	101,4	106,3
Інвестиційна нерухомість	4	4	4	100,0	100,0
Нематеріальні активи	521 649	527 869	527 676	101,2	100,0
Поточні податкові активи	527 214	231 930	0	44,0	0,0
Відстроєні податкові активи	82 615	97 539	115 556	118,1	118,5
Активи із права користування	0	268 557	192 993	100,0	71,9
Інші активи	622 724	438 609	610 873	70,4	139,3
Всього активів	53 197 220	72 315 976	78 035 173	135,9	107,9

Кредити і аванси становлять 17,4% суми загальних активів банку, а 13,5% – кошти в інших фінансових установах за амортизованою собівартістю. Статті складаються з коштів в інших банках та обліковуються тоді, коли банк надає банкам та іншим контрагентам грошові кошти, які підлягають погашенню на встановлену чи визначену дату. Актив кредити і аванси банкам з'явився в 2020

році та за наступний рік зріс 18,3%.

Об'єми грошових коштів в касі та на рахунках НБУ мають деякі зміни в динаміці. Грошові кошти та їх еквіваленти являють собою активи, які можна конвертувати у відому суму готівки за першою вимогою і яким притаманний незначний ризик зміни вартості. Всі розміщення коштів на міжбанківському ринку включаються до складу статті «Кореспондентські рахунки, депозити та кредити овернайт у банках». Суми, які стосуються коштів, використання яких обмежено, виключаються зі складу грошових коштів та їх еквівалентів. Банк не включає депозитні сертифікати НБУ до складу грошових коштів та їх еквівалентів та визнає їх як інструменти інвестиційної політики. Грошові кошти та їх еквіваленти обліковуються за амортизованою собівартістю.

Загальна сума активів за останній звітний рік зросла на 7,9%.

Дослідимо зобов'язання АТ «Укрсиббанк» за останні три роки в динаміці (табл.2.2).

Сума зобов'язань АТ «Укрсиббанку» щороку поступово зростає – на 38,4% в 2020 році, ще на 6,6% в 2021 році. Зростання відбувається в основному за рахунок збільшення коштів клієнтів, обсяг коштів яких станом на 1 січня 2022 року становить 97,8% загальної суми зобов'язань банку. Станом на 30 вересня 2022 року сума коштів клієнтів зросла ще на 25% з початку року та склала 83 768 284 тис. грн.

Слід зазначити, що банк зобов'язаний дотримуватися певних фінансових умов, пов'язаних із субординованим боргом, який залучається для фінансової підтримки банківської діяльності.

Депозит (вклад) – кошти в готівковій або у безготівковій формі, у валюті України або в іноземній валюті, які розміщені клієнтами на їх іменних рахунках у банку на договірних засадах на визначений строк зберігання (або без зазначеного строку) і підлягають виплаті вкладнику відповідно до законодавства України та умов договору [7].

Таблиця 2.2 – Аналіз зобов'язань АТ «Укрсиббанк» за період з 2019 р. по 2021 р., тис. грн

Показники	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2020 до 2019 р.	2021 до 2020 р.
Заборгованість перед іншими фін. установами за амортизованою вартістю	3 979	2 947	2 288	74,1	77,6
Деривативи	702	4 587	12 040	653,4	262,5
Кошти клієнтів	45424255	63 102 454	66 984 784	138,9	106,2
Зобов'язання з поточного податку на прибуток	0	0	113 659	0,0	100,0
Орендні зобов'язання	0	248 771	183 637	100,0	73,8
Інші фінансові зобов'язання	740 023	662 885	990 837	89,6	149,5
Інші нефінансові зобов'язання	249 348	203398	202 508	81,6	99,6
Всього зобов'язань	46 418 307	64 225 042	68 489 753	138,4	106,6

Сума залишків на рахунках десяти найбільших клієнтів банку станом на 2019 рік становила 3323616 тис. грн або 7% від загальної суми коштів клієнтів. До складу коштів входили залишки у загальній сумі 454692 тис. грн розміщені клієнтами як забезпечення кредитів та заборгованості клієнтів за амортизованою вартістю балансовою вартістю 429746 тис. грн.

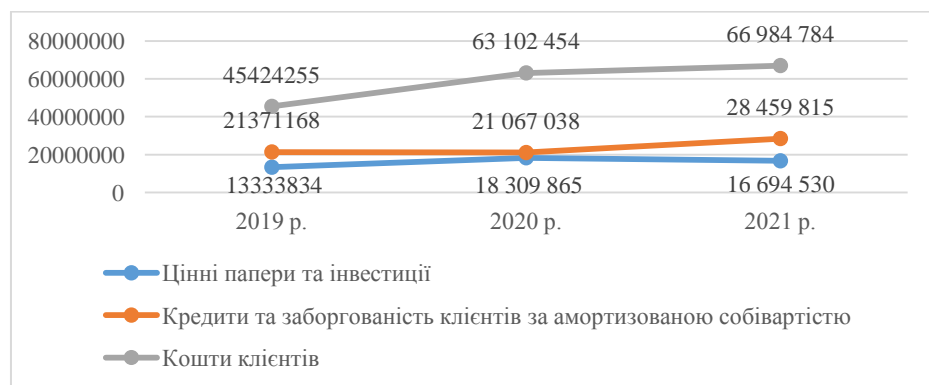

Рис. 2.1 – Динаміка основних статей активів та зобов'язань за період з 2019 р. по 2021 р., тис. грн.

Кредитні зобов'язання зросли більшими темпами, ніж сукупні зобов'язання банку, тобто їхня роль як джерела фінансування лише

підвищилася. До того ж, поточні рахунки зросли несуттєво на тлі досить стрімкого нарощування строкових депозитів АТ «Укрсиббанк».

2.3 Аналіз власного капіталу та результатів діяльності АТ «Укрсиббанк»

Звісно, що надання банківських операцій напряду залежить від позитивного фінансового стану самого банку. Проаналізуємо показники капіталу банку в табл. 2.3

Таблиця 2.3 – Аналіз власного капіталу АТ «Укрсиббанк» за період з 2019 р. по 2021 р., тис. грн.

Показники	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2020 до 2019 р.	2021 до 2020 р.
Статутний капітал	5 069 262	5 069 262	5 069 262	100,0	100,0
Емісійний дохід	811 229	811 229	811 229	100,0	100,0
Нерозподілений прибуток	898 422	2 210 443	3 664 929	246,0	165,8
Всього власного капіталу	6 778 913	8 090 934	9 545 420	119,4	118,0

Дослідження розділу «Власний капітал» АТ «Укрсиббанку» показує стабільність та нарощення обсягів нерозподіленого прибутку майже в 2,5 рази в 2020 році та на 65,8% в 2021 році. Станом на 30 вересня поточного року банк показав суму нерозподіленого прибутку в розмірі 5 763 643,0 тис. грн, що вже перевищила аналогічний показник за весь минулий рік на 57,3%.

У складі власного капіталу відображаються прості та привілейовані акції, які не підлягають викупу та дають право їх власникам на дискреційні дивіденди. Витрати, безпосередньо пов'язані з емісією нових акцій, відображаються у складі власного капіталу як зменшення суми надходжень, за вирахуванням податків. Перевищення справедливої вартості внесених у капітал сум над номінальною вартістю випущених акцій обліковується у складі власного капіталу як емісійний дохід. Розмір статутного капіталу та емісійного доходу на протязі 2019 – 9 кварталів поточного року не змінювався. У 2021 та

2020 роках Банк не розподіляв дивідендів серед своїх акціонерів.

Основними напрямками доходів, які в подальшому формують прибуток банку є процентні, комісійні та інші.

Процентні доходи та витрати для усіх фінансових інструментів, за винятком інструментів, які оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток, визнаються в окремому звіті про сукупний дохід, прибуток або збиток із використанням методу ефективної процентної ставки.

Проаналізуємо дані про отримані процентні доходи та витрати банку (табл.2.4).

Процентний дохід - дохід, що виплачується за користування фінансовими коштами, виражений у вигляді річної процентної ставки. Процентний дохід виплачуються власникам фінансових інструментів, дохідність яких визначається в відсотках [2].

До процентних доходів за кореспондентськими рахунками, депозитами та кредитами овернайт у банках за 12 місяців 2021 та 2020 років належали процентні доходи, нараховані за поточними рахунками в інших банках із негативними процентними ставками.

Бачимо, що в минулому році найбільшу частину процентних доходів формують проценти від кредитів, наданих фізичним особам – більше 41% та від кредитів юридичним особам – майже 42%. В частині процентних витрат найбільше витрат – 63,7% по коштам на поточним рахункам та більше 30% всіх процентних витрат – витрати по строковим рахункам. Також варто відмітити, що надходження процентних доходів від кредитів фізичним особам та інвестиційних цінних паперів з кожним роком зростає. По процентних витратам суттєво знизилась витрати по поточним та строковим рахункам, але зросли витрати по орендним платежам.

Характерними ознаками економічної безпеки у банківській сфері є збалансованість, стійкість до внутрішніх і зовнішніх загроз, здатність забезпечити ефективне функціонування банківської діяльності та ліквідність банку.

- Таблиця 2.4 – Аналіз процентних доходів і витрат АТ «Укрсиббанк» за період з 2019 р. по 2021 р., тис. грн

Показники	2019р.	2020р.	2021р.	2020 до 2019 р.	2021 до 2020 р.
Кредити, надані юридичним особам	2 629 855	1393854	1268920	53,0	91,0
Кредити, надані фізичним особам	1 519 841	1533751	1630246	100,9	106,3
Кредити та аванси банкам	0	65696	36516	100,0	55,6
Поточні рахунки та рахунки овернайт	220 050	-33634	-41260	-15,3	-122,7
Процентні доходи за інвестиціями у цінні папери	866 564	997255	1073793	115,1	107,7
Всього процентних доходів:	5 236 310	3956922	3968215	75,6	100,3
Кошти клієнтів поточні рахунки	-502 822	-429092	-198713	85,3	46,3
Кошти клієнтів строкові рахунки	-488 231	-225633	-94410	46,2	41,8
Субординований борг	-37 014	-4277	0	11,6	0,0
Кошти банків	-2 074	-2283	0	110,1	0,0
Орендні зобов'язання	0	-1593	-18728	100,0	1175,6
Всього процентних витрат:	-1030141	-662878	-311851	64,3	47,0
Чисті процентні доходи:	4206169	3294044	3656364	78,3	111,0

Не дивлячись на те, що в 2020 році чистий процентний дохід в порівнянні з попереднім чуттєво впав – майже на 22%, але в минулому році почав зростати, та в порівнянні з 2020 роком вже збільшився на 11%.

Ефективна процентна ставка являє собою ставку, яка точно дисконтує очікувані грошові потоки від фінансового інструмента протягом очікуваного строку використання фінансового інструмента або, коли доцільно, коротшого періоду, до чистої балансової вартості фінансового активу або фінансового зобов'язання. Майбутні грошові потоки оцінюються з урахуванням всіх

договірних умов за інструментом.

Розрахунок ефективної процентної ставки включає усі комісії, сплачені або отримані між сторонами договору, які супроводжують і безпосередньо стосуються конкретної кредитної угоди, витрати на здійснення операції та інші премії або дисконти. Для фінансових активів, які оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток, витрати на здійснення операції визнаються у складі прибутку або збитку на момент первісного визнання.

Комісійний дохід – дохід від наданих послуг, розмір якого розраховується пропорційно сумі активу або є фіксованим. Вони включають:

- комісійні доходи від кредитів, наданих банкам та іншим позичальникам, та від операцій з іншими фінансовими інструментами;
- комісійні доходи від операцій з цінними паперами та операцій на валютному ринку;
- комісійні доходи за електронну пошту, за розрахунково-касове обслуговування банків, у тому числі доходи від діяльності служби інкасації, за надані консультаційні та інші послуги;
- інші комісійні доходи [3].

Таким чином, банк отримує комісійні доходи від здійснення платежів і надання супутніх послуг, їх розмір мало залежить від валютних та кредитних ризиків, тому чим вища частка комісійних доходів у банку, тим менше на нього впливають зовнішні фактори [4].

Метод, за яким банк визнає комісійні доходи та витрати, пов'язані з наданням та отриманням послуг, залежить від характеру послуги. Комісії, які вважаються додатковим компонентом процентів, включаються до складу ефективної процентної ставки та визнаються у прибутках або збитках у статті «Процентні доходи» або «Процентні витрати».

Комісії, які підлягають сплаті або отриманню після здійснення значної операції, визнаються у прибутках або збитках у повному обсязі в момент здійснення відповідної операції у статті «Комісійні доходи» або «Комісійні витрати». Комісії, які підлягають сплаті або отриманню за регулярні послуги,

визначаються протягом строку надання послуги також у статті «Комісійні витрати» або «Комісійні доходи».

Проаналізуємо комісійні доходи та витрати банку (табл.2.5).

Таблиця 2.5 – Аналіз комісійних доходів та витрат АТ «Укрсиббанк» за період з 2019 р. по 2021 р., тис. грн.

Показники	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2020 до 2019 р.	2021 до 2020 р.
Комісійні за розрахунково-касове обслуговування	1 955 765	1 939 484	2 258 407	99,2	116,4
Комісійні за валютними операціями	236 087	227 871	282 390	96,5	123,9
Комісійні за агентські послуги	24 985	23 571	22 167	94,3	94,0
Комісійні за гарантійними зобов'язаннями	25 867	15 126	21 534	58,5	142,4
Комісійні за операціями з цінними паперами	9 750	8 039	9 810	82,5	122,0
Інші доходи за виплатами та комісійними	51 686	59 009	67 912	114,2	115,1
Всього комісійних доходів:	2 304 140	2 273 100	2 662 220	98,7	117,1
Комісійні за розрахунково-касове обслуговування	-491 826	507 314	593 265	-103,1	116,9
Пластикові картки та казначейські операції	-67 901	56 854	50 617	-83,7	89,0
Комісійні витрати на кредитне обслуговування та гарантії	-7 423	2 835	5 078	-38,2	179,1
Всього комісійних витрат:	-567 150	567 003	648 960	-100,0	114,5
Чисті комісійні доходи:	1 736 990	1 706 097	2 013 260	98,2	118,0

Аналіз комісійних доходів та витрат показує, що незважаючи на провальний 2020 рік, в 2021 році банк покращує показники. Комісійні доходи зросли на 17,1% за рахунок збільшення гарантійних операцій на 42,2%, комісій за операціями з іноземною валютою – на 23,9%, з цінними паперами – на 22%,

РКО – на 16,4%. Комісійні витрати також зросли на 14,5% за рахунок збільшення витрат на кредитне обслуговування і гарантії – на 79,1% та РКО – на 16,9%. Чистий комісійний дохід зріс в порівнянні з попереднім роком на 18%.

Розглянемо динаміку прибутковості банку в табл. 2.6.

В табл. 2.6 бачимо, що 2020 рік відзначився різким зменшенням прибутку в порівнянні з 2019 років майже вдвічі, що відбулося за рахунок зниження процентних доходів на 47%. Минулий рік показав дещо покращення показників, хоча банку і не вдалося вийти на рівень 2019 року.

Таблиця 2.6 – Аналіз прибутків банку в динаміці за 2019-2021 рр., тис.

грн.

Показники	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2020 до 2019 р.	2021 до 2020 р.
Чистий дохід від банківської діяльності	6387867	5 574 054	6 104 719	87,3	109,5
Прибуток (збиток) від операційної діяльності	2994897	1 581 818	1 759 282	52,8	111,2
Прибуток (збиток) до оподаткування	2871200	1 592 983	1 782 807	55,5	111,9
Прибуток (збиток)	2580448	1 312 021	1 454 486	50,8	110,9

Оцінка ефективності банківської діяльності є одним із найважливіших завдань економічного аналізу, підвищення якого ґрунтується на застосуванні методу коефіцієнтів. Сутність методу полягає у побудові системи взаємопов'язаних показників, які характеризують стан і динаміку об'єкта дослідження. Розрахункові коефіцієнти дають змогу фінансовому аналітику поглибити висновки про фінансовий стан банку, оскільки абсолютні значення дають повну картину лише у виняткових випадках. Показники ефективності розраховують за результатами діяльності банку за рік. При розрахунках за квартал чи півріччя показники необхідно приводити до річного рівня.

Таким чином, аналіз абсолютних і відносних фінансових показників діяльності банку дає підстави констатувати досить високий рівень ефективності банківського бізнесу АТ «Укрсиббанк», а також наявність у банку фінансового потенціалу для стратегічного розвитку. Визначимо декілька показників

ефективності роботи банку.

Рентабельність активів (ROA) показує відсоток того, наскільки вигідні активи компанії в отриманні доходу. ROA є коефіцієнтом рентабельності активів, що показує процентне співвідношення чистого прибутку підприємства до його загальних активів.

Таблиця 2.7 – Показники прибутковості діяльності АТ «Укрсиббанк» за 2019-2021 рр., %

Показники	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2020 до 2019 р.	2021 до 2020 р.
Рентабельність активів (ROA), %	4,9	1,8	1,9	37,4	102,7
Рентабельність капіталу (ROE), %	38,1	16,2	15,2	42,6	94,0
Чиста процентна маржа, %	7,9	4,6	4,7	57,6	102,9

Рентабельність капіталу (ROE) - це коефіцієнт рентабельності власного капіталу, тобто віддача від капіталу - відношення чистого прибутку компанії до середньої величини акціонерного капіталу. Рентабельність капіталу комплексно показує ефективність використання матеріальних, трудових і грошових ресурсів компанії. ROE часто виражаються в відсотках [6].

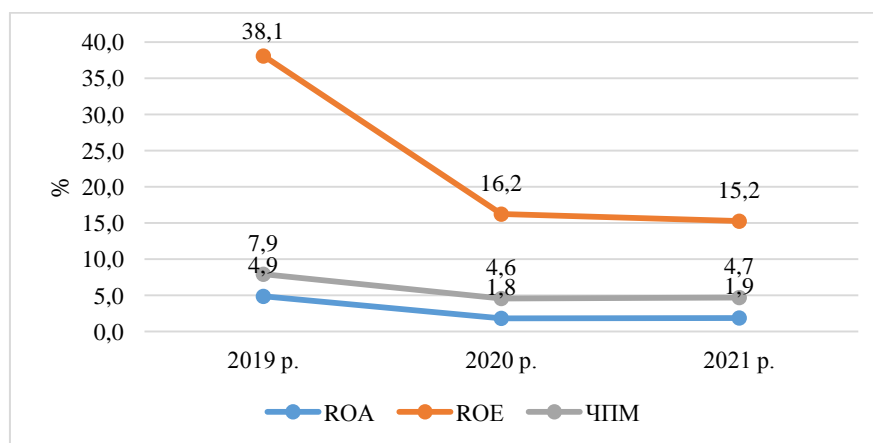

Рис.2.2 – Динаміка основних показників прибутковості АТ «Укрсиббанк» в 2019-2021 рр., %

Чиста процентна маржа (ЧПМ) - один з ключових показників діяльності

банку, що відображає ефективність проведених банком активних операцій. Визначається як відношення різниці між процентними (комісійними) доходами і процентними (комісійними) витратами до активів банку.

Розраховані показники рентабельності та маржі є фінансовими показниками ефективності ведення бізнесу.

У 2020 році сталося суттєве зниження рентабельності та маржі банку. В минулому 2021 році банк намагався дещо покращити показники, що видно по зростанню показників рентабельності активів та чистої процентної маржі на близько 3%, по рентабельності капіталу показник знизився ще на 6%. Причинами таких показників банку є в більшості ситуація з пандемією, що, власне, фактично відобразилося на результатах роботи як населення, бізнесу так і фінансових структур.

У процесі управління ризиком ліквідності у відповідь на негативні показники розриву ліквідності у сумі 587 079 тисяч гривень (розрив із погашенням до одного року) банк проводить оцінку основних поточних рахунків, тобто стабільного залишку поточних рахунків, який визначається за допомогою статистичних методів для аналізу історичної інформації стосовно коливань залишків на поточних рахунках клієнтів. Станом на 31 грудня 2021 та 2020 років, за оцінками, мінімальні залишки на поточних рахунках становили суми не менше 53 401 416 тисяч гривень та 38 244 958 тисяч гривень, відповідно. Згідно з принципом про безперервність діяльності вважається, що фактичний термін погашення мінімального залишку є невизначеним. Окрім того, станом на 31 грудня 2021 року до інвестицій у цінні папери із датою погашення більше одного року належали боргові цінні папери, випущені міжнародними фінансовими організаціями та іноземними органами державної влади, балансовою вартістю 3,137,478 тисяч гривень (31 грудня 2020: 4,487,037 тисяч гривень), які мають котирування на міжнародних ринках і які Банк може продати до закінчення терміну погашення (хоча наразі має намір утримувати їх до погашення) у випадку настання надзвичайних випадків, які змушують учасників ринку покривати нестачу ліквідності.

Висновки до розділу 2

У результаті вторгнення росії в Україну АТ «Укрсиббанк», як і інші банки в Україні, зазнав операційних проблем у рамках своєї господарської діяльності, які вирішуються із тим, щоб Банк міг продовжувати свою діяльність і надавати банківські послуги на найвищому рівні.

Банк змінив кількість своїх відкритих відділень і графік їхньої роботи. Кількість відкритих відділень протягом червня знаходилася у діапазоні від 110 до 180 відділень із 251 відділення станом на 31 грудня 2021 року.

Банківські активи є ресурсами банку та коштами, які класифікуються за напрямками розміщення та використання з метою одержання прибутку [5].

Найбільшу частку активів АТ «Укрсиббанк» становлять кредити клієнтам банку – 36,5% загальних активів банку і за останній рік сума кредитів зросла на 35,1% в порівнянні з 2020 роком.

Сума зобов'язань АТ «Укрсиббанку» щороку поступово зростає – на 38,4% в 2020 році, ще на 6,6% в 2021 році. Зростання відбувається в основному за рахунок збільшення коштів клієнтів, обсяг коштів яких станом на 1 січня 2022 року становить 97,8% загальної суми зобов'язань банку. Станом на 30 вересня 2022 року сума коштів клієнтів зросла ще на 25% з початку року та склала 83 768 284 тис. грн.

В зв'язку з невизначеністю щодо довготривалості війни рф в Україні, банк вказав, що «залишається суттєва невизначеність стосовно застосування припущення щодо здатності банку продовжувати свою діяльність на безперервній основі». Та, провівши аналіз основних показників прибутковості банку, загалом можна зробити висновок, що діяльність АТ «Укрсиббанк» є досить ефективною.

Оскільки станом на 30 вересня 2022 року АТ «Укрсиббанк» показав прибуток 2 098 714 тис. грн також можна зазначити, що прийняті керівництвом банку кроки в сьогоdnішніх військових реаліях досить потужні та дієві. Банк суворо дотримується вимог НБУ та контролює свою ліквідність.

Завдяки своїй стратегії АТ «Укрсиббанк» є універсальним банком, який пропонує різноманітні продукти на основі гнучкого та виваженого ризик-орієнтованого підходу.

3 ДОСЛІДЖЕННЯ ДОТРИМАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ НОРМАТИВІВ НБУ

3.1 Аналіз дотримання економічних нормативів

Функції регулювання роботи банківської системи покладені на Національний банк України. Серед різних напрямків та видів регулювання НБУ застосовує і ряд нормативів, перелік яких та механізм застосування викладено в Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні, затвердженій Постановою Правління НБУ №368 від 28.08.2001 р. [60] Обов'язковими до виконання всіма банками є наступний перелік нормативів:

– нормативи капіталу:

- а) мінімального розміру регулятивного капіталу (Н1);
- б) достатності (адекватності) регулятивного капіталу (Н2);
- в) достатності основного капіталу (Н3);

– нормативи ліквідності:

а) коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR) за всіма валютами ($LCR_{\text{ВВ}}$) та в іноземній валюті ($LCR_{\text{ІВ}}$);

б) коефіцієнт чистого стабільного фінансування (NSFR);

– нормативи кредитного ризику:

- а) максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7);
- б) великих кредитних ризиків (Н8);
- в) максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами (Н9);

– нормативи інвестування:

- а) інвестування в цінні папери окремо за кожною установою (Н11);
- б) загальної суми інвестування (Н12).

Регулятивний капітал є одним з найважливіших показників діяльності банків, основним призначенням якого є покриття негативних наслідків різноманітних ризиків, які банки беруть на себе в процесі своєї діяльності, та

забезпечення захисту вкладів, фінансової стійкості й стабільної діяльності банків. Варто зазначити, що зараз мінімальний розмір регулятивного капіталу банку (Н1) має становити 200 млн грн.

Норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу відображає здатність банку своєчасно і в повному обсязі розрахуватися за своїми зобов'язаннями, що впливають із торговельних, кредитних або інших операцій грошового характеру. Чим вище значення показника достатності (адекватності) регулятивного капіталу, тим більша частка ризику, що її беруть на себе власники банку; і навпаки, чим нижче значення показника, тим більша частка ризику, що її приймають на себе кредитори/вкладники банку.

Банку забороняється виплачувати дивіденди чи розподіляти капітал банку в будь-якій формі, якщо така виплата чи розподіл призведе до порушення нормативу достатності (адекватності) регулятивного капіталу. Норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу встановлюється для запобігання надмірному перекладанню банком кредитного ризику та ризику неповернення банківських активів на кредиторів/вкладників банку [15]. Нормативне значення нормативу Н2 діючих банків має бути не менше ніж 10 відсотків.

Норматив достатності основного капіталу (Н3) визначається як співвідношення основного капіталу до суми активів та позабалансових зобов'язань, зважених на відповідні коефіцієнти кредитного ризику (далі загальний обсяг ризику). Нормативне значення нормативу Н3 має бути не менше ніж 7 відсотків.

Проаналізуємо дотримання вимог НБУ щодо нормативів капіталу АТ «Укрсиббанком» на початок звітного року, та, зважаючи на війну та складні умови функціонування, за перше півріччя та станом на поточну дату 1 листопада 2022 року (табл.3.1).

Як видно з даних табл. 3.1 банк дотримується вимог до капіталу, регулятивний капітал перевищує встановлені вимоги в декілька разів, і на протязі року сума поступово зростала на 35,8%, нормативи Н2 та Н3

перевищують мінімальне значення майже в 4 рази.

Таблиця 3.1 – Показники виконання нормативів капіталу АТ
«Укрсиббанк», тис. грн.

Дата	Загальна сума регулятивного капіталу (РК) (Н1)	Загальна сума основного капіталу (ОК)	Загальна сума додаткового капіталу до розрахунку (ДК)	Норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу - фактичне значення нормативу Н2, %	Норматив достатності основного капіталу - фактичне значення нормативу Н3, %
1	2	3	4	5	6
01.01.2022	8 910 845,2	7 553 655,8	1 358 458,1	20,26	17,18
01.07.2022	10 339 360,4	7 525 512,6	2 815 116,5	27,38	19,93
01.11.2022	12 099 504,6	8 937 874,2	3 162 899,1	36,76	27,16

Ліквідність банку - це здатність банку забезпечити своєчасне виконання своїх грошових зобов'язань, яка визначається збалансованістю між строками і сумами погашення розміщених активів та строками і сумами виконання зобов'язань банку, а також строками та сумами інших джерел і напрямів використання коштів (надання кредитів, інші витрати).

Банківська діяльність піддається ризику ліквідності - ризику недостатності надходжень грошових коштів для покриття їх відпливу, тобто ризику того, що банк не зможе розрахуватися в строк за власними зобов'язаннями у зв'язку з неможливістю за певних умов швидкої конверсії фінансових активів у платіжні засоби без суттєвих втрат.

У зв'язку з цим банки повинні постійно управляти ліквідністю, підтримуючи її на достатньому рівні для своєчасного виконання всіх прийнятих на себе зобов'язань з урахуванням їх обсягів, строковості й валюти платежів, забезпечувати потрібне співвідношення між власними та залученими коштами, формувати оптимальну структуру активів із збільшенням частки високоякісних активів з прийнятним рівнем кредитного ризику для виконання правомірних вимог вкладників, кредиторів і всіх інших клієнтів.

З метою контролю за станом ліквідності банків Національний банк установлює такі нормативи ліквідності: коефіцієнта покриття ліквідністю

(LCR) за всіма валютами ($LCR_{\text{ВВ}}$) та в іноземній валюті ($LCR_{\text{ІВ}}$), коефіцієнта чистого стабільного фінансування (NSFR).

Коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR) - норматив ліквідності, який установлює мінімально необхідний рівень ліквідності для покриття чистого очікуваного відпливу грошових коштів протягом 30 календарних днів з урахуванням стрес-сценарію (далі - чистий очікуваний відплив грошових коштів).

Банк розраховує коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR) щодня як співвідношення високоякісних ліквідних активів до чистого очікуваного відпливу грошових коштів.

Нормативні значення коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR) за всіма валютами ($LCR_{\text{ВВ}}$) та в іноземній валюті ($LCR_{\text{ІВ}}$) мають бути не менші ніж:

– 80 відсотків для коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR) за всіма валютами ($LCR_{\text{ВВ}}$) та 50 відсотків для коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR) в іноземній валюті ($LCR_{\text{ІВ}}$) - починаючи з 31 грудня 2018 року;

– 90 відсотків - починаючи з 01 червня 2019 року;

– 100 відсотків - починаючи з 01 грудня 2019 року.

До банку, середньоарифметичне значення співвідношення зобов'язань в іноземній валюті до всіх зобов'язань банку, розраховане за останні 30 календарних днів, якого становить менше 5%, нормативне значення, встановлене для коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR) в іноземній валюті ($LCR_{\text{ІВ}}$), не застосовується.

Коефіцієнт чистого стабільного фінансування (NSFR) – норматив ліквідності, який установлює мінімально необхідний рівень стабільного фінансування, достатній для забезпечення фінансування діяльності банку на один рік.

Банк розраховує коефіцієнт чистого стабільного фінансування (NSFR) як співвідношення обсягу наявного стабільного фінансування (ASF) до обсягу необхідного стабільного фінансування (RSF).

Банк розраховує обсяг:

– наявного стабільного фінансування (ASF) як суму складових ASF (регулятивний капітал зобов'язання), зважених на установлені Національним банком коефіцієнти ASF, які відображають рівень їх стабільності на горизонті один рік;

– необхідного стабільного фінансування (RSF) як суму складових RSF (активи та позабалансові зобов'язання), зважених на установлені Національним банком коефіцієнти RSF, які характеризують їх ліквідність на горизонті один рік.

Банк здійснює розрахунок коефіцієнта чистого стабільного фінансування (NSFR) відповідно до Методики розрахунку коефіцієнта чистого стабільного фінансування (NSFR), установлені Національним банком.

Нормативні значення коефіцієнта чистого стабільного фінансування (NSFR) мають бути не менші ніж:

80 відсотків - починаючи з 01 квітня 2021 року;

90 відсотків - починаючи з 01 жовтня 2021 року;

100 відсотків - починаючи з 01 квітня 2023 року.

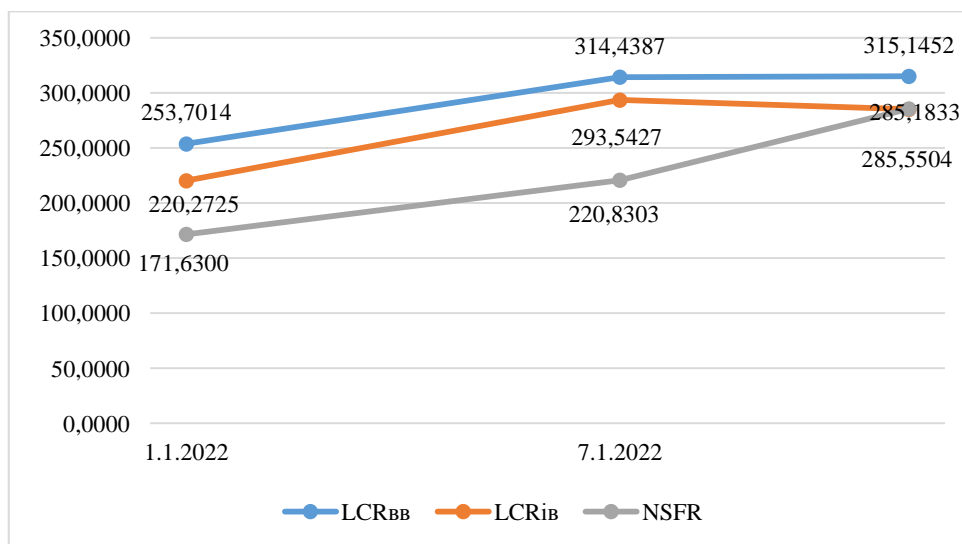

Рис. 3.1 – Динаміка дотримання нормативів ліквідності за перше півріччя 2022 року та станом на 01.11.2022 року, %

Як бачимо на рис. 3.1 показники ліквідності відповідають нормативним

та мають динаміку зростання [61].

До активних операцій, що пов'язані з кредитним ризиком, належать: операції банку, що пов'язані з наданням клієнтам залучених коштів у тимчасове користування (надання кредитів у готівковій або безготівковій формі, на фінансування будівництва житла та у формі врахування векселів, розміщення депозитів, проведення факторингових операцій, фінансового лізингу, будь-якого продовження строку погашення боргу, яке надано в обмін на зобов'язання щодо сплати процентів та інших зборів за такою сумою (відстрочення платежу), розстрочення платежу за продані банком активи] або прийняттям зобов'язань про надання коштів у тимчасове користування (надання гарантій, порук, акредитивів).

Національний банк з метою зменшення банківських ризиків установлює нормативи кредитного ризику, недотримання яких може призвести до фінансових труднощів у діяльності банку.

Банк зобов'язаний мати ефективну кредитну політику та процедури для своєчасного виявлення, визначення, моніторингу, звітування, управління та контролю за кредитним ризиком з урахуванням ризику концентрації, які відповідають вимогам нормативно-правового акту НБУ з питань організації системи управління ризиками.

Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента встановлюється з метою обмеження кредитного ризику, що виникає внаслідок невиконання окремими контрагентами своїх зобов'язань.

Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента визначається як співвідношення суми всіх вимог банку до контрагента або групи пов'язаних контрагентів та всіх фінансових зобов'язань, наданих банком щодо контрагента або групи пов'язаних контрагентів, до регулятивного капіталу банку.

Нормативне значення нормативу Н7 не має перевищувати 25 відсотків. Норматив великих кредитних ризиків установлюється з метою обмеження концентрації кредитного ризику за окремим контрагентом або групою

пов'язаних контрагентів,

Кредитний ризик, що прийняв банк на одного контрагента або групу пов'язаних контрагентів, усіх пов'язаних з банком осіб вважається великим, якщо сума всіх вимог банку до контрагента або групи пов'язаних контрагентів, усіх пов'язаних з банком осіб та всіх фінансових зобов'язань.

Нормативне значення нормативу Н8 не має перевищувати 8-кратний розмір регулятивного капіталу банку. Банк зобов'язаний надавати інформацію до Національного банку про всі великі кредитні ризики відповідно до нормативно-правових актів Національного банку, які регламентують правила організації статистично звітності, що подається банками до Національного банку.

Згідно зі змінами, затверджених постановою Правлінням НБУ від 22 жовтня 2021 року № 111 «Про затвердження Змін до Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні», Національний банк дозволив банкам, які входять до складу банківської групи, виключати з розрахунку нормативів кредитного ризику 50% загального обсягу операцій із учасником цієї групи. Щоб скористатися таким правом, необхідно дотримуватися встановлених Національним банком вимог у частині оцінки та управління кредитним ризиком, організації системи внутрішнього контролю та надання звітності.

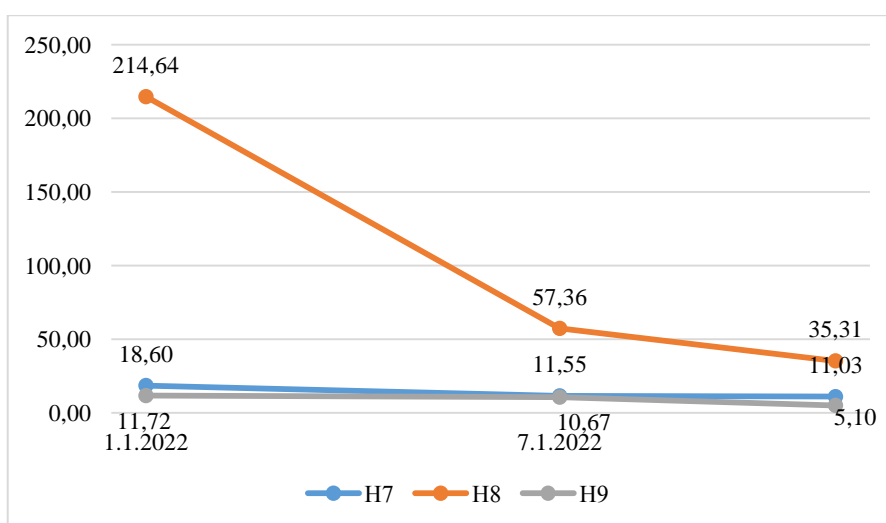

Рис. 3.2 – Динаміка дотримання нормативів кредитування за перше півріччя 2022 року та станом на 01.11.2022 року, %

Грунтуючись на положеннях європейського законодавства і враховуючи

міжнародний досвід, зазначені нововведення сприятимуть кредитній підтримці економіки України.

Норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами (далі - норматив Н9) встановлюється для обмеження ризику операцій з пов'язаними з банком особами, зменшення негативного впливу операцій з пов'язаними з банком особами на діяльність банку. Нормативне значення нормативу Н9 не має перевищувати 25 відсотків.

Показники АТ «Укрсиббанк» щодо кредитних ризиків банку відповідають нормативним вимогам НБУ [61].

Національний банк здійснює контроль за інвестиціями банку з придбання банком корпоративних прав (акцій, паїв, часток) в обмін на кошти або майно з метою отримання доходу/ прибутку або права на участь в управлінні юридичною особою, у тому числі за прямими інвестиціями.

Норматив інвестування в цінні папери окремо за кожною установою встановлюється для обмеження ризику, пов'язаного з інвестуванням в акції, паї, частки та інвестиційні сертифікати окремої юридичної особи. Нормативне значення нормативу Н11 не має перевищувати 15 відсотків. Норматив загальної суми інвестування встановлюється для обмеження ризику, пов'язаного із здійсненням банком інвестиційної діяльності. Нормативне значення нормативу Н12 не має перевищувати значення 60 відсотків.

Станом на 01.11.2022 року обидва нормативні показники АТ «Укрсиббанк» мають значення – 0 [61].

Також згідно з вимогами Положення про порядок встановлення Національним банком України лімітів відкритої валютної позиції та контроль за їх дотриманням банками, затвердженого Постановою Правління НБУ 12.08.2005 №290 [62] НБУ встановлено для банків, що здійснюють на валютному ринку України операції з купівлі-продажу іноземної валюти та банківських металів за гривні, ліміти таких відкритих валютних позицій: загальної (довгої/короткої) в іноземних валютах і банківських металах та окремо за групами відповідних іноземних валют та банківськими металами, а

також за відповідною валютою чи банківським металом.

Ліміти відкритої валютної позиції - це встановлене НБУ кількісне обмеження у відсотках щоденної величини відкритих банком валютних позицій, а саме: загальної (довгої/короткої) в іноземних валютах і банківських металах та окремо за групами відповідних іноземних валют та банківськими металами, а також за відповідною валютою чи банківським металом, окремими активними операціями з валютними цінностями до регулятивного капіталу банку.

Ліміт загальної відкритої валютної позиції банку (Л13) визначається як співвідношення загальної величини відкритої валютної позиції банку за всіма іноземними валютами та банківськими металами в гривневому еквіваленті до регулятивного капіталу банку.

Ліміт загальної довгої відкритої валютної позиції банку (Л13-1) визначається як співвідношення величини перевищення обсягу вимог за іноземною валютою та банківськими металами над обсягом зобов'язань у гривневому еквіваленті до регулятивного капіталу банку.

Ліміт загальної короткої відкритої валютної позиції банку (Л13-2) визначається як співвідношення величини перевищення обсягу зобов'язань за іноземною валютою та банківськими металами над обсягом вимог у гривневому еквіваленті до регулятивного капіталу банку.

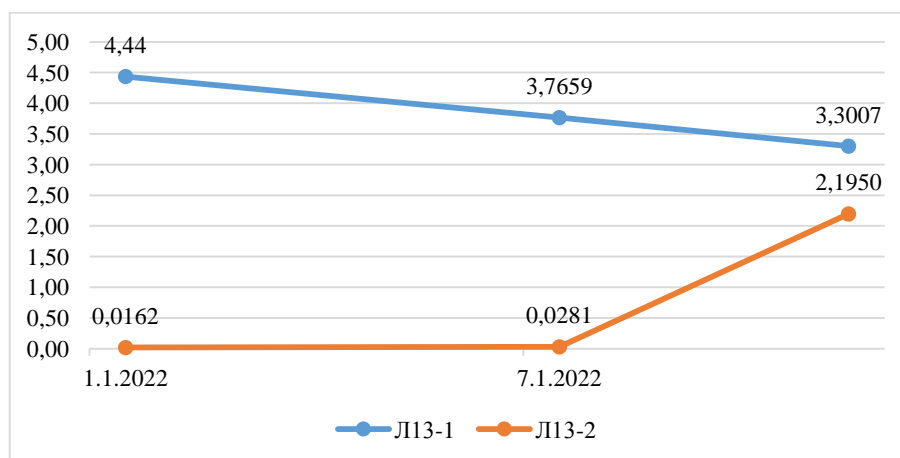

Рис. 3.3 – Динаміка дотримання лімітів валютної позиції за перше півріччя 2022 року та станом на 01.11.2022 року, %

Національний банк своїм Правління № 573-рш від 16 листопада 2021

року «Про внесення змін до рішення Правління Національного банку України від 29 березня 2018 року № 184-рш» [63] з 1 грудня 2021 року підвищує ліміти відкритої довгої та короткої валютної позиції банків з 10% до 15% від їхнього регулятивного капіталу.

Дотримання АТ «Укрсиббанк» означених нормативів, встановлених регулятором, має важливе значення для забезпечення його стабільної роботи захисту банківського бізнесу та клієнтів банку.

За проаналізований період АТ «Укрсиббанк» дотримувався економічних нормативів та лімітів регулятора. Отже, рішення керівництва АТ «Укрсиббанк», запроваджені на протязі поточного року для стабілізації роботи банку у військовий час досить дієві, направлені на збереження надійності фінансової установи, та перспективи до економічного зростання.

3.2 Система ризик-менеджменту АТ «Укрсиббанк»

Управління ризиками як одне із ключових напрямків роботи АТ «Укрсиббанк» охоплює всі види діяльності банку. Суть його полягає у безперервному аналізі ситуації й оточення, у яких виникають ризики, з метою забезпечити високу якість активів і ефективне використання капіталу банку.

Успішна діяльність банку значною мірою залежить від обраної концепції управління ризиками. Основна мета управління ризиками банку полягає в сприянні стратегії та місії Банку за рахунок створення надійної, безпечної та пильної системи управління ризиками, яка діє у довгостроковій перспективі на основі належного впровадження багаторічної практики BNP Paribas SA (Франція) у сфері управління ризиками, повної відповідності вимогам місцевого регулятора і Групи, які змінюються, та забезпеченню адекватного і актуального ризик-апетиту з належним балансом між потребами бізнесу, які зростають, та обережністю у ставленні до ризиків.

Основна ціль процесу управління ризиками банку полягає в уникненні та мінімізації ризиків у відповідності до прийнятого ризик-апетиту та бізнес-

моделі банку. Задля цього затверджено такі функції системи управління ризиків [64]:

- прийняття рішень об'єктивно і неупереджено, як «другої пари очей», з глибоким розумінням ризиків, які приймаються, та довгострокових наслідків цих рішень, з найвищими комплаєнс-стандартами та нормами поведінки;
- звітування та оповіщення керівництва банку про притаманні та потенційні зовнішні та внутрішні ризики, на які наражається банк;
- перспективний погляд на еволюцію ризику та його вплив на діяльність та платоспроможність банку є ключовими;
- консультування Правління, бізнесу та інших функцій підтримки щодо визначення відповідного рівня ризик-апетиту, про потенційні недоліки системи управління ризиками на будь-якому рівні організації та про необхідні дії, які мають бути вжиті для зміцнення системи;
- сприяння поширенню та розвитку культури ризику на всіх рівнях організації;
- адаптація системи управління ризиками та структури до внутрішніх (бізнес) та зовнішніх (регуляторних) вимог.

Суттєвими видами ризику є:

- кредитний ризик;
- ринковий ризик;
- ризик зміни процентних ставок;
- ризик ліквідності;
- операційний ризик (включно з правовим, інформаційним ризиками та ризиком порушення безперервності бізнесу);
- комплаєнс-ризик;
- репутаційний ризик;
- модельний ризик.

Функціями управління ризиками в Банку є безпосередньо Департамент комплаєнс-контролю (стосовно комплаєнс-ризиків та репутаційного ризику) та

Департамент управління ризиками (стосовно інших суттєвих видів ризику, зазначених вище), які діють на рівні другої лінії захисту. Банк організовує систему управління ризиками, яка ґрунтується на розподілі обов'язків між підрозділами Банку із застосуванням моделі трьох ліній захисту:

1. Перша лінія – на рівні бізнес-підрозділів банку та підрозділів підтримки діяльності Банку. Ці підрозділи приймають ризики та відповідають за них і подають звіти щодо поточного управління ризиками.

2. Друга лінія – на рівні Департаменту управління ризиками та Департаменту комплаєнс – контролю.

3. Третя лінія – на рівні Департаменту внутрішнього аудиту щодо перевірки та оцінки ефективності функціонування системи управління ризиками.

Для підвищення ефективності управління ризиками банку створено Комітет з ризиків та Комплаєнс-комітет Наглядової ради, які є складовою організаційної структури системи управління ризиками. Керівники функцій управління ризиками (Chief Risk Officer та Chief Compliance Officer) наділені правом вето на рішення Правління банку та будь-яких його комітетів задля забезпечення дотримання діяльності банку в межах встановленого ризик-апетиту, політики щодо управління ризиками та своїх компетенцій. Окрім комітетів Наглядової ради, основним суб'єктом управління ризиками банку є система колегіальних комітетів (як то Правління Банку, Кредитні комітети, Комітет з управління активами та пасивами (КУАП), Комітет внутрішнього контролю, Комітет з питань фінансового моніторингу тощо), які регулюються окремими положеннями банку відповідно до прийнятої системи управління кожним видом ризику. Для аналізу, контролю та ефективного управління ризиками розроблено і впроваджено систему управлінської звітності, яка містить точну, повну, своєчасну та актуальну інформацію щодо суттєвих видів ризику.

Основним завданням управлінської звітності щодо ризиків є висвітлення та зосередження уваги кінцевих користувачів на ключових та релевантних

індикаторах ризику, які зазнали суттєвої зміни протягом звітного періоду та/або які можуть призвести до зростання ризику для банку.

Для цих цілей процеси управління ризиками повинні одночасно бути пильними, надійними, простими, ефективними та адаптивними до змін у нормативному, макроекономічному та конкурентному середовищі, а також до особливостей бізнесу.

Управління ризиками у АТ «Укрсиббанк» здійснюється шляхом розробки, затвердження та впровадження внутрішньобанківських нормативних документів – політик, положень, процедур, методик - спрямованих на управління та контроль усіх ризиків, що притаманні банківській діяльності. Дані документи постійно переглядаються й удосконалюються відповідно до змін ринкових умов, банківських продуктів, стратегії банку та його організаційної структури.

Вони відповідають усім вимогам законів та нормативно-правових актів Національного Банку України, стандартам Групи БНП Паріба та рекомендаціям Базельського комітету щодо управління банківськими ризиками. Департамент ризик-менеджменту здійснює постійний контроль відповідності рівня ризику, який банк приймає на себе у процесі діяльності, даним внутрішньобанківським нормативним документам.

Одним з найбільших ризиків є кредитний ризик, який являє собою ймовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів унаслідок невиконання боржником/контрагентом узятих на себе зобов'язань відповідно до умов договору. Кредитний ризик включає також ризик країни та ризик контрагента. Управління кредитним ризиком являє собою комплекс заходів із забезпечення своєчасного та адекватного виявлення, вимірювання, моніторингу, звітування та контролю кредитного ризику для пом'якшення його впливу на фінансовий результат діяльності Банку.

Управління кредитним ризиком здійснюється як на індивідуальній, так і на колективній основі за рахунок комплексу заходів, пов'язаних із:

– впровадженням культури управління ризиками;

- організацією надійного кредитного процесу;
- підтримкою кредитної адміністрації, достатньої для своєчасного та повного моніторингу та виміру кредитного ризику;
- системою звітності;
- підтримкою необхідного контролю над кредитним ризиком.

Заходи з управління кредитним ризиком відображені в:

- декларації схильності до ризиків;
- системі прийняття кредитних рішень;
- системі затвердження та перегляду кредитних продуктів;
- кредитній політиці;
- операційних процедурах;
- системі моніторингу кредитного ризику.

Внутрішня оцінка кредитного ризику для клієнтів здійснюється на основі сегментації, а саме:

- корпоративний бізнес;
- середній та малий бізнес;
- споживче кредитування.

Банк наражається на кредитний ризик, який визначається як ризик того, що одна із сторін операції з фінансовим інструментом спричинить фінансові збитки другій стороні внаслідок невиконання зобов'язання за договором. Кредитний ризик виникає в результаті кредитних та інших операцій банку з контрагентами, внаслідок яких виникають фінансові активи.

Кредитний ризик присутній у всіх видах діяльності банку, результат яких залежить від дій позичальників, емітентів, інших контрагентів і виникає кожний раз, коли банк надає кошти, бере на себе зобов'язання про їх надання, або здійснює інвестиції.

Процес визначення кредитного ризику у банку поділений на оцінку індивідуального та портфельного кредитного ризику. Джерелом індивідуального кредитного ризику є окремий конкретний контрагент – позичальник, боржник, емітент цінних паперів. Оцінка індивідуального

кредитного ризику передбачає оцінку кредитоспроможності такого контрагента, тобто індивідуальну здатність своєчасно і в повному обсязі виконувати прийняті на себе зобов'язання.

Портфельний ризик проявляється у зменшенні вартості активів банку. Джерелом портфельного ризику є сукупна заборгованість перед банком по операціях, яким притаманний кредитний ризик, тобто портфель однорідних кредитних операцій. Оцінка портфельного кредитного ризику передбачає оцінку концентрації та диверсифікації активів банку.

Для цілей мінімізації кредитного ризику Банк розробив класифікацію кредитних ризиків для визначення рейтингів згідно з рівнем ризику настання дефолту. Концептуальна основа класифікації кредитних ризиків Банку складається з дванадцяти рейтингів. Інформація про кредитні рейтинги базується на діапазоні даних, які визначаються як такі, що прогнозують ризик настання дефолту, і застосовують кредитні судження на основі досвіду [59].

Під час аналізу беруться до уваги характер ризику та вид позичальника. Градація кредитного ризику визначається із використанням якісних та кількісних факторів, які вказують на ризик настання дефолту.

Банк використовує рейтинг, присвоєний контрагенту міжнародними рейтинговими агентствами (тобто Fitch, Moody's, S&P), серед яких найнижчий приймається для цілей міжбанківського розкриття інформації.

Для цілей визначення очікуваних кредитних збитків фінансових активів, на які поширюються вимоги зменшення корисності згідно з МСФЗ 9, Банк розподіляє фінансові активи на п'ять рівнів ризику, у залежності від якості та ознак дефолту клієнта.

Визначення дефолту і процес виявлення дефолту залежать від виду контрагента:

– для клієнтів із присвоєним рейтингом рейтинги 11 та 12 вважаються дефолтом;

Таблиця 3.2 – Розподіл фінансових активів АТ «Укрсиббанк» на рівні ризику залежно від якості та ознак дефолту клієнтів

Рейтинг за шкалою міжнародних рейтингових агенцій			Рейтинг клієнта за шкалою BNP Paribas	Рівні ризику
Moody's	S&P	Fitch IBCA		
1	2	3	4	5
Aaa	AAA	AAA	1+	Висока якість
Aa1	AA+	AA+	1	
Aa2	AA	AA	1-	
Aa3	AA-	AA-	2+	Висока якість
A1/A2	A+/A-	A+/A-	2	
A3	A-	A-	2-	
Baa1	BBB+	BBB+	3+	Середня якість
			3	
			3-	
Baa2	BBB	BBB	4+	Середня якість
			4	
			4-	
Baa3	BBB-	BBB-	5+	Середня якість
			5	
			5-	
Ba1	BB+	BB+	6+	Середня якість
			6	
Ba2	BB	BB	7+	Якість нижче середньої
			7	
			7-	
Ba3	BB-	BB-	8+	Якість нижче середньої
			8	
			8-	
B1	B+	B+	9+	Якість нижче середньої
			9	
			9-	
B2	B	B	10+	Якість нижче середньої
			10	
			10-	

Продовження табл. 3.2

1	2	3	4	5
B3	B-	B-	9+	Якість нижче середньої
			9	
			9-	
Caa1/Caa2/Caa3	CCC+/CCC/CCC-	CCC+/CCC/CCC-	10+	Низька якість
Ca	CC	CC	10	
C	C	C	10-	
D	SD/D	DDD/DD/D	11	Якість дефолту
			12	

– для клієнтів без будь-якого присвоєного рейтингу (фізичні особи і малі та середні підприємства) ключовими критеріями для визнання дефолту є такі:

а) коли борг прострочений на більше 90 днів, тобто статус дефолту присвоюється із 91-ого дня затримки у виплаті боргу включно;

б) має місце процедура реструктуризації або прощення частини боргу (Forbearance event).

Основними вхідними даними, які використовуються для оцінки очікуваних кредитних збитків, є такі:

– EAD (Exposure at Default) – вартість кредитної заборгованості із ризиком неповернення;

– PD (Probability of Default) – імовірність дефолту;

– LGD (Loss Given Default) – рівень збитку у випадку дефолту;

– D – фактор дисконтування, яким є ефективна процентна ставка.

Розглянемо динаміку сформованих АТ «Укрсиббанк» резервів за останні два роки [59].

Таблиця 3.3 – Динаміка сформованих резервів АТ «Укрсиббанк»

Резерв на покриття очікуваних кредитних збитків	Станом на 01.01.2021 р., тис.грн.	Станом на 01.01.2022 р., тис.грн.	Різниця, тис.грн.	01.01.2022 до 01.01.2021, %
на індивідуальній основі	18 701	17 376	-1 325	92,9
.на колективній основі	1 958 678	901 078	-1 057 600	46,0

Станом на 31 грудня 2021 року суми резерви на покриття очікуваних кредитних збитків за кредитами суттєво знизилися, - на індивідуальній основі, становив на 7,1%, на колективній основі – на 54%. Це сталося завдяки тому, що банк у 2021 році продав частину свого кредитного портфеля, який, до врахування резерву, становив 393 706 тисяч гривень, за 53 318 тисяч гривень (в 2020 році 620 918 тисяч гривень за 62 689 тисяч гривень).

Ринковий ризик являє собою імовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів унаслідок несприятливої зміни курсів іноземних валют, процентних ставок, вартості фінансових інструментів.

Ринкові ризики пов'язані зі зміною вартості грошей у часі та інструментів

ринку капіталу – зокрема, коливання курсів обміну валют, процентних ставок, цін на облігації та акції тощо, а також із тим, що портфелі є чутливими до цих коливань. Банк вимірює вплив від коливань цін на його рентабельність та прагне зберегти свій ринковий ризик на рівні, що відповідає бізнес-моделі, орієнтованій на клієнта, і стримувати рівень максимальних потенційних втрат на ринку за несприятливим сценарієм.

Ризик зміни процентних ставок являє собою імовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів унаслідок впливу несприятливих змін процентних ставок. Банк управляє своїм ризиком зміни процентних ставок, щоб сприяти стабілізації результатів на стійкому рівні з плином часу, зберігаючи ризик зміни процентних ставок в прийнятних межах.

Банк розробляє та періодично переглядає процес управління ризиком зміни процентних ставок для забезпечення його відповідності рівню ризик-апетиту до цього ризику.

Ризик ліквідності являє собою імовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів унаслідок неспроможності банку забезпечувати фінансування зростання активів та/або виконання своїх зобов'язань у належні строки. Мета банку полягає в управлінні ризиками ліквідності таким чином, щоб їхній розмір було відображено достовірно, а також було ефективно обмежено вплив ризиків на економічну вартість капіталу, прибутковість діяльності та реалізацію стратегічних завдань Банку. Банк управляє своєю ліквідністю, щоб підтримувати міцну позицію структурної ліквідності, яка є стійкою до стресових умов, контролюючи залежність від фінансових ринків і забезпечуючи дотримання регуляторних вимог.

Операційний ризик являє собою імовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів унаслідок недоліків або помилок в організації внутрішніх процесів, навмисних або ненавмисних дій працівників Банку або інших осіб, збоїв у роботі інформаційних систем Банку

або внаслідок впливу зовнішніх факторів. Управління операційним ризиком є складовою системи внутрішнього контролю в Банку, представленої трьома лініями захисту.

Інформаційний ризик являє собою імовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів унаслідок виникнення внутрішніх і зовнішніх подій щодо інформаційних систем Банку та інших інформаційних ресурсів, які використовуються для досягнення цілей Банку, недостатності внутрішнього контролю чи неадекватних або помилкових внутрішніх процесів Банку у сфері інформаційно-комунікаційних технологій. Інформаційний ризик також передбачає імовірність виникнення збитків через можливість порушення конфіденційності, цілісності, доступності та можливості спостереження щодо інформаційних систем чи інформаційних ресурсів Банку, а також можливості зміни, компрометації, несанкціонованого доступу, використання чи розкриття конфіденційної інформації.

Управління ризиком порушення безперервності бізнесу здійснюється згідно з системою управління, яка базується як на вимогах НБУ, так і на стандартах Групи, та складається з ідентифікації, аналізу, оцінки, прийняття ризиків і контролю для впровадження коригувальних дій та/або забезпечення процесу планування безперервності бізнесу.

Правовий ризик являє собою імовірність виникнення збитків або додаткових втрат, або недоотримання запланованих доходів унаслідок невиконання сторонами умов договорів у зв'язку з їхньою невідповідністю вимогам законодавства, а також через можливість їхнього двозначного тлумачення. Банк наражається на правовий ризик через те, що має відносини з великою кількістю зацікавлених сторін (клієнтами, контрагентами, посередниками тощо, органами нагляду, податковими та іншими уповноваженими органами).

Комплаєнс-ризик являє собою імовірність виникнення збитків/санкцій, додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів або втрати репутації внаслідок невиконання Банком вимог законодавства, нормативно-

правових актів, ринкових стандартів, правил добросовісної конкуренції, правил корпоративної етики, виникнення конфлікту інтересів, а також внутрішньобанківських документів Банку. Управління комплаєнс-ризиком є складовою системи внутрішнього контролю в Банку, яка складається з постійного та періодичного контролю, які доповнюють один одного, але є відокремленими та незалежними.

Репутаційний ризик являє собою імовірність виникнення збитків або додаткових втрат, або недоотримання запланованих доходів унаслідок поширення негативної інформації, у тому числі через медіа та соціальні мережі і, як результат, несприятливе сприйняття іміджу Банку або Групи суспільством, клієнтами, контрагентами, акціонерами, наглядовими та органами контролю.

Модельний ризик: в Банку створюється і здійснюється щорічний процес атестації Model Risk Inventory Attestation, який встановлюється і здійснюється відповідно до методології та практики Групи, а також під наглядом Групи. Обсяг атестації моделей ризику охоплює моделі кредитного ризику, які використовуються згідно з принципами Базельського комітету (регуляторні вимоги до капіталу), внутрішнього процесу оцінки достатності капіталу (Internal Capital Adequacy Assessment Process/ICAAP) та МСФЗ 9/Зменшення корисності, а саме моделі PD, LGD, EAD, спрощеної моделі МСФЗ 9 та інших моделей, які вважаються суттєвими з точки зору впливу.

Банк наражається на ризик у зв'язку з впливом коливання курсів обміну іноземних валют на його фінансовий стан та грошові потоки. Комітет з управління активами та пасивами визначає ліміти ризиків за валютами та загальний прийнятний рівень ризику за відкритими валютними позиціями. Ліміти відкритої валютної позиції встановлюються на рівні, передбаченому вимогами НБУ, який розраховується як процентне співвідношення відкритої валютної позиції до регуляторного капіталу Банку. Дотримання цих лімітів контролюється на щоденній основі.

АТ «Укрсиббанк» використовує внутрішню систему оцінки та обмеження величини валютного ризику через встановлення відповідних внутрішніх лімітів.

Система лімітів включає ліміти валютної позиції у розрізі валют, ліміти валютних позицій у розрізі бізнес-підрозділів. Система внутрішніх лімітів дозволяє комплексно та адекватно управляти величиною валютного ризику з допомогою прийнятих у банку принципів ризик-менеджменту.

Інший ціновий ризик виникає при вкладенні банком коштів в цінні папери. Вкладення в цінні папери проводяться в межах встановлених лімітів. Затвердження лімітів на проведення операцій з цінними паперами здійснюється Кредитним комітетом Головного банку. Ліміти встановлюються в розрізі емітентів та окремих випусків цінних паперів. Ліміти встановлюються з обмеженим терміном дії (як правило, 1 рік), після чого підлягають обов'язковому перегляду.

Питання про необхідність встановлення лімітів ініціюється Службою інвестиційного бізнесу (СІБ). Підготовку висновків про можливість встановлення таких лімітів здійснює Департамент ризик-менеджменту (ДРМ), після чого належні матеріали ставиться на розгляд Кредитного комітету Вищого рівня (ККВР) Головного банку. Контроль за дотриманням встановлених лімітів здійснюється на постійній основі при проведенні операцій СІБ. Крім того, дотримання встановлених лімітів на вкладення у цінні папери щоденно контролюється Департаментом ризик-менеджменту.

Створений у банку постійно діючий департамент ризик-менеджменту відповідає за впровадження внутрішніх положень та процедур управління ризиками відповідно до визначених наглядовою радою стратегії та політики управління ризиками. Банк створює комплексну та адекватну систему управління ризиками, що враховує його розмір та специфіку роботи, а також відповідає вимогам, встановленим законодавством [59].

Департамент ризик-менеджменту є підрозділом, відокремленим від департаменту внутрішнього аудиту та інших підрозділів банку, що здійснюють операції, підрозділів, що реєструють операції, підпорядковується безпосередньо наглядовій раді та звітує перед нею. Основною метою департаменту ризик-менеджменту є забезпечення виявлення, ідентифікації, оцінки, моніторингу та

контролю за всіма видами ризиків на всіх організаційних рівнях та оцінки достатності капіталу банку. для покриття всіх видів ризиків.

Департамент ризик-менеджменту діє на підставі положення, що затверджується наглядовою радою. Керівнику департаменту ризик-менеджменту АТ «Укрсиббанк» забороняється займати також посаду голови кредитного комітету, а також займати посади в інших банках. Керівник департаменту ризик-менеджменту представляє банк у межах своїх функціональних завдань та обов'язків.

3.3 Стрес-тестування та прогноз показників банку в умовах військового стану

Стрес-тестування виникло у відповідь на кризові явища та з 2010 року увійшло у регуляторну практику багатьох країн світу. Концепція сучасного пруденційного нагляду базується на розумінні того, що банки завжди мають бути готовими до настання кризи. Одними з останніх криз була хвиля, пов'язана з пандемією коронавірусу, а 2022 рік приніс кризу внаслідок нападу росії на Україну. Ці події вплинули на весь світ, і відобразилися на роботі банківської системи, в тому числі і України.

Положенням про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах, затвердженого Постановою Національного банку України від 11.06.2018 № 64 [64] визначено стрес-тестування як метод вимірювання ризику, що дає змогу оцінити потенційні несприятливі результати впливу ризиків як величину збитків, що можуть стати наслідком шоківих змін різних факторів ризиків (курсів іноземних валют, процентних ставок та/або інших факторів), які відповідають виключним (екстремальним), але ймовірним подіям.

Стрес-тестування передбачає:

- оцінку показників діяльності банків або банківської системи;
- тестування впливу несприятливих подій на ці показники;

– визначення необхідних заходів для підвищення стійкості банків або банківської системи до подібних несприятливих подій.

Зазвичай для тестування впливу кризи на банки та банківську систему додатково до базового розробляється мінімум один несприятливий сценарій:

- несприятливий макроекономічний сценарій не є прогнозом. Він побудований на гіпотетичних припущеннях;

- несприятливий сценарій повинен бути жорстким, але правдоподібним.

За кризових умов (в стані стресу) в економіці зростає ймовірність отримання значних збитків. Відповідно до банку ставляться вимоги мати достатній запас капіталу, щоб покрити збитки за кризових умов.

Банк регулярно здійснює стрес-тестування з метою оцінки ризиків та визначення своєї спроможності протистояти потрясінням та загрозам, на які банк наражається під час своєї діяльності, або які можуть виникнути в майбутньому.

Банк забезпечує за потреби здійснення/проведення оперативного (позачергового) стрес-тестування, періодичність здійснення якого відповідає динаміці змін за окремими видами активів і зобов'язань банку, а також тенденціям змін в економічному і фінансовому середовищі.

Банк має розробити єдиний внутрішньобанківський документ або окремі розділи щодо стрес-тестування у відповідних документах щодо кожного з видів ризиків про порядок здійснення/проведення стрес-тестування (програма проведення стрес-тестування), який визначає:

– методологію та моделі, що використовуються для здійснення стрес-тестування;

– періодичність здійснення різних типів стрес-тестування;

– перелік, функції та порядок взаємодії учасників процесу здійснення стрес-тестування, їх повноваження і відповідальність з чітким визначенням структури підпорядкування;

– перелік видів ризиків, за якими здійснюється стрес-тестування;

– перелік факторів ризиків, що використовуються під час здійснення

стрес-тестування;

– перелік припущень, що використовуються під час здійснення стрес-тестування;

– інформаційну систему щодо управління ризиками, за допомогою якої банк здійснює стрес-тестування;

– порядок розгляду результатів здійснення стрес-тестування та доведення їх змісту до відома ради банку, комітету з управління ризиками та правління банку з метою прийняття своєчасних та адекватних управлінських рішень щодо зниження рівня ризиків.

Банк самостійно визначає методи проведення стрес-тестування щодо кожного із суттєвих видів ризику самостійно з урахуванням власного досвіду та залежно від ситуації використовує хоча б один із таких методів:

– аналіз чутливості портфеля активів до зміни факторів ризиків, який полягає в моделюванні наслідків зміни одного фактора ризику або групи тісно взаємопов'язаних факторів ризику, але незмінних інших факторів ризику;

– сценарний аналіз, який полягає в моделюванні наслідків одночасної зміни декількох факторів ризиків, що ґрунтується як на історичних, так і гіпотетичних подіях. Метод дає змогу оцінити потенційний вплив одночасного настання низки факторів ризику на діяльність банку в разі настання виняткової (екстремальної), але разом з тим імовірної події. Під час розроблення сценаріїв банк використовує фактори ризиків з максимально негативним впливом, що можуть призвести до подій, унаслідок виникнення яких банк може зазнати найбільших втрат, та опрацьовує варіанти найгіршого розвитку подій;

– реверсивне стрес-тестування, яке полягає в пошуку такої комбінації значень факторів ризиків та визначенні такого сценарію, за яким банк отримає заздалегідь визначений негативний результат (порушення нормативів капіталу та/або інших нормативів, установлених НБУ, втрату ліквідності, настання неплатоспроможності, інших негативних наслідків для банку).

В 2020 році НБУ була відмінена регулярна вправа стрес-тестування у зв'язку з пандемією. В той рік НБУ вперше провів експрес-стрес-тест. Станом

на 01.12.2021 року НБУ оприлюднив результати банків, які проходили стрес-тест. Серед ряду банків, які успішно пройшли стрес-тест був і АТ «Укрсиббанк» [61].

Як бачимо, АТ «Укрсиббанк» стоїть на другому місці за показником Н2 після АТ «Приватбанк» та займає перше місце за показником Н1, що говорить про досить стабільну ситуацію в банку і максимальний запас міцності.

В зв'язку з позитивними результатами стрес-тестування серед переліку банків, в яких НБУ прийняв рішення на повторне проведення в 2022 році, АТ «Укрсиббанк» не значиться.

Таблиця 3.4 – ТОП-10 банків, які пройшли стрес-тест в 2021 році найкраще

	Банк	Н2 на 01.12.2021	Н3 на 01.12.2021
1	Приватбанк	27,32	13,67
2	Укрсиббанк	24,41	20,52
3	ОТП Банк	22,67	15,96
4	Ідея Банк	20,8	12,07
5	ПУМБ	16,44	11,16
6	Прокредит Банк	15,59	13,32
7	Креді Агріколь Банк	15,36	8,85
8	Райффайзен Банк	15,29	10,69
9	А-Банк	14,62	8,85
10	Альфа-Банк	14,35	10,76

В 2022 році у зв'язку з повномасштабною війною регулярний стрес-тест також був відмінений. Основні відмінності експрес-стрес-тесту від регулярної вправи викладені в табл. 3.5.

З огляду на глибину кризи 2022 року, тестувався лише базовий макроекономічний прогноз без накладання гіпотетичних шоків. Тобто використовувався реальний економічний шок, замість гіпотетичного.

Таблиця 3.5 – Відмінності експрес-стрес-тесту від регулярного стрес-тестування

Позитивні моменти	Негативні моменти
<ul style="list-style-type: none"> + Швидкість проведення в десятки разів більша за звичайну вправу; + Наявна гнучкість в тестуванні різних сценаріїв, гіпотез; + Адаптивний аналіз всієї системи та системних ризиків 	<ul style="list-style-type: none"> - Використовуються неаудійовані статистичні дані банків; - Менша точність результатів на рівні окремих банків; - Відсутня індивідуальна оцінки великих боржників.

Для макроекономічного сценарію використано публічні прогнози НБУ. Втрати для корпоративного портфелю моделюються в залежності від класу (рейтингу) позичальника. Тобто чим гірший клас позичальника – тим вищий відсоток портфелю, що він стане непрацюючим. В силу невизначеності – кредитні втрати припускаються від 15 до 30%. Таким чином отримуємо різні результати за різних сценаріїв кредитних збитків. Припускаємо також помірне зменшення комісійних доходів (зменшення економічної активності), та помірне збільшення адміністративних витрат (більше незапланованих операційних витрат у зв'язку з війною).

Зважаючи на вищевикладене, можна резюмувати, що АТ «Укрсиббанк» досить успішно дотримується вимог НБУ серйозно підходить до ризик-менеджменту, регулярно слідкує за діяльністю та приймає актуальні рішення. Завдяки успішності таких перетворень та рішень банк і сьогодні, під час повномасштабної війни, яку розпочала РФ 24 лютого поточного року, проводить досить активну роботу, втримує свої показники на належному рівні, і навіть намагається покращувати.

Стабільний фінансовий стан банку навіть в сьогоднішніх умовах війни є підтвердженням дієвості, значущості та необхідності періодичного проведення стрес-тестування та вживання відповідних заходів за його результатами. Це свідчить про вірну стратегію і правильність рішень, які приймаються керівництвом банку.

Висновки до розділу 3.

Оцінка фінансової складової економічної безпеки невід'ємно пов'язана з аналізом роботи ризик-менеджменту банку, дотримання ним нормативів, оскільки саме від цього залежить як банк зможе вистояти в кризові моменти, такі як, наприклад, сьогодні війна в Україні.

Функції регулювання роботи банківської системи покладені на Національний банк України, в тому числі і у вигляді встановлення нормативів та проведення стрес-тестів. Банківська діяльність піддається ризику ліквідності - ризику недостатності надходжень грошових коштів для покриття їх відпливу, тобто ризику того, що банк не зможе розрахуватися в строк за власними зобов'язаннями у зв'язку з неможливістю за певних умов швидкої конверсії фінансових активів у платіжні засоби без суттєвих втрат.

Проведені розрахунки та дослідження показників нормативів показали, що АТ «Укрсиббанк» дотримується вимог до капіталу, регулятивний капітал перевищує встановлені вимоги в декілька разів, і на протязі року сума поступово зростала на 35,8%, нормативи Н2 та Н3 перевищують мінімальне значення майже в 4 рази.

З метою контролю за станом ліквідності банків Національний банк установлює такі нормативи ліквідності: коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR) за всіма валютами ($LCR_{\text{ВВ}}$) та в іноземній валюті ($LCR_{\text{ІВ}}$), коефіцієнта чистого стабільного фінансування (NSFR), показники ліквідності банку на протязі поточного року відповідають нормативним та мають динаміку зростання.

Також аналіз показав дотримання АТ «Укрсиббанк» вимог НБУ в частині нормативів кредитного ризику, недотримання яких може призвести до фінансових труднощів у діяльності банку, нормативів інвестування та лімітів валютної позиції.

Станом на 31 грудня 2021 року суми резерві на покриття очікуваних кредитних збитків за кредитами суттєво знизилися, - на індивідуальній основі,

становив на 7,1%, на колективній основі – на 54%. Це сталося завдяки тому, що банк у 2021 році продав частину свого кредитного портфеля, який, до врахування резерву, становив 393 706 тисяч гривень, за 53 318 тисяч гривень (в 2020 році 620 918 тисяч гривень за 62 689 тисяч гривень).

Успішна діяльність банку значною мірою залежить від обраної концепції управління ризиками. Основна мета управління ризиками банку полягає в сприянні стратегії та місії Банку за рахунок створення надійної, безпечної та пильної системи управління ризиками, яка діє у довгостроковій перспективі на основі належного впровадження багаторічної практики BNP Paribas SA (Франція) у сфері управління ризиками, повної відповідності вимогам місцевого регулятора і Групи, які змінюються, та забезпеченню адекватного і актуального ризик-апетиту з належним балансом між потребами бізнесу, які зростають, та обережністю у ставленні до ризиків.

В 2020 році НБУ була відмінена регулярна вправа стрес-тестування у зв'язку з пандемією та вперше проведено експрес-стрес-тест. Станом на 01.12.2021 року НБУ оприлюднив результати банків, які проходили стрес-тест. Серед ряду банків, які успішно пройшли стрес-тест був і АТ «Укрсиббанк».

АТ «Укрсиббанк» стоїть на другому місці за показником Н2 після АТ «Приватбанк» та займає перше місце за показником Н1, що говорить про досить стабільну ситуацію в банку і максимальний запас міцності.

В зв'язку з позитивними результатами стрес-тестування серед переліку банків, в яких НБУ прийняв рішення на повторне проведення в 2022 році, АТ «Укрсиббанк» не значиться.

За проаналізований період АТ «Укрсиббанк» дотримувався економічних нормативів та лімітів регулятора. Отже, рішення керівництва АТ «Укрсиббанк», запроваджені на протязі поточного року для стабілізації роботи банку у військовий час досить дієві, направлені на збереження надійності фінансової установи, та перспективи до економічного зростання.

ВИСНОВКИ

Банківська система, як і всі країна, з 24 лютого опинилась в досить складних умовах. Та, незважаючи на виклики сьогодення, банки продовжують функціонувати та надавати послуги фізичним та юридичним особам в межах своїх можливостей та вимог Національного банку України. Можливості безперебійного обслуговування клієнтів та спектр послуг напряду залежить від ліквідності банку, правильності прийняття керівництвом рішень, прибутковості тощо. Сьогоднішні умови залишають на ринку найсильніші та найвитриваліші структури.

В банківській системі України вагому роль відіграє АТ «Укрсиббанк». У сучасних умовах АТ «Укрсиббанк» допомагає населенню та бізнесу, адаптує спектр послуг під військові умови, в яких опинилася країна, робить свій внесок в економіку країни.

Економічна безпека банку характеризується як стан корпоративних ресурсів (ресурсів капіталу, персоналу, інформації, технологій, прав, техніки, устаткування) і банківських можливостей, за якого гарантується найбільш ефективне їх використання для стабільного функціонування та динамічного розвитку при запобіганні негативним внутрішнім та зовнішнім впливам.

Цільове призначення фінансової безпеки досить часто виокремлюють як окрему складову в межах економічної безпеки. З одного боку, фінансова безпека сприймається як стан (з огляду на фінансовий характер поняття - фінансовий стан), з іншого - як здатність (що прямо пов'язує дане поняття із функціонуванням, діяльністю).

Механізмом фінансової складової економічної безпеки банку є послідовність етапів і комплекс способів взаємодії між об'єктами та суб'єктами економічної безпеки задля досягнення організацією економічно безпечного стану та підтримання його на належному рівні у перспективі, що будується та діє на основі чітко визначено переліку принципів.

Метою системи фінансової складової економічної безпеки банків є

забезпечення стабільної, безкризової та ефективної діяльності. Банк має створити комплексну, адекватну та ефективну систему управління ризиками. Банки створюють систему управління ризиками, яка забезпечує аналіз ризиків на постійній основі з метою прийняття своєчасних та адекватних управлінських рішень щодо пом'якшення ризиків та зменшення пов'язаних із ними втрат.

Загрози фінансовій складовій економічної безпеки банку характеризуються різноманіттям видів, які поділяються на зовнішні та внутрішні загрози. Розуміння видів загроз надає можливості розробляти заходи боротьби з загрозами та хеджування ризиків.

У результаті вторгнення росії в Україну АТ «Укрсиббанк», як і інші банки в Україні, зазнав операційних проблем у рамках своєї господарської діяльності, які вирішуються із тим, щоб Банк міг продовжувати свою діяльність і надавати банківські послуги на найвищому рівні.

Банк змінив кількість своїх відкритих відділень і графік їхньої роботи. Кількість відкритих відділень протягом червня знаходилася у діапазоні від 110 до 180 відділень із 251 відділення станом на 31 грудня 2021 року.

Банківські активи є ресурсами банку та коштами, які класифікуються за напрямками розміщення та використання з метою одержання прибутку.

Найбільшу частку активів АТ «Укрсиббанк» становлять кредити клієнтам банку – 36,5% загальних активів банку і за останній рік сума кредитів зросла на 35,1% в порівнянні з 2020 роком.

Сума зобов'язань АТ «Укрсиббанку» щороку поступово зростає – на 38,4% в 2020 році, ще на 6,6% в 2021 році. Зростання відбувається в основному за рахунок збільшення коштів клієнтів, обсяг коштів яких станом на 1 січня 2022 року становить 97,8% загальної суми зобов'язань банку. Станом на 30 вересня 2022 року сума коштів клієнтів зросла ще на 25% з початку року та склала 83 768 284 тис. грн.

У процесі управління ризиком ліквідності у відповідь на негативні показники розриву ліквідності у сумі 587 079 тисяч гривень банк проводить оцінку основних поточних рахунків, тобто стабільного залишку поточних

рахунків, який визначається за допомогою статистичних методів для аналізу історичної інформації стосовно коливань залишків на поточних рахунках клієнтів.

Станом на 31 грудня 2021 та 2020 років, за оцінками, мінімальні залишки на поточних рахунках становили суми не менше 53 401 416 тисяч гривень та 38 244 958 тисяч гривень, відповідно.

Оцінка фінансової складової економічної безпеки невід'ємно пов'язана з аналізом роботи ризик-менеджменту банку, дотримання ним нормативів, оскільки саме від цього залежить як банк зможе вистояти в кризові моменти, такі як, наприклад, сьогодні війна в Україні.

Функції регулювання роботи банківської системи покладені на Національний банк України, в тому числі і у вигляді встановлення нормативів та проведення стрес-тестів. Банківська діяльність піддається ризику ліквідності - ризику недостатності надходжень грошових коштів для покриття їх відпливу, тобто ризику того, що банк не зможе розрахуватися в строк за власними зобов'язаннями у зв'язку з неможливістю за певних умов швидкої конверсії фінансових активів у платіжні засоби без суттєвих втрат.

Проведені розрахунки та дослідження показників нормативів показали, що АТ «Укрсиббанк» дотримується вимог до капіталу, регулятивний капітал перевищує встановлені вимоги в декілька разів, і на протязі року сума поступово зростала на 35,8%, нормативи Н2 та Н3 перевищують мінімальне значення майже в 4 рази.

З метою контролю за станом ліквідності банків Національний банк установлює такі нормативи ліквідності: коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR) за всіма валютами ($LCR_{\text{ВВ}}$) та в іноземній валюті ($LCR_{\text{ІВ}}$), коефіцієнта чистого стабільного фінансування (NSFR), показники ліквідності банку на протязі поточного року відповідають нормативним та мають динаміку зростання.

Також аналіз показав дотримання АТ «Укрсиббанк» вимог НБУ в частині нормативів кредитного ризику, недотримання яких може призвести до

фінансових труднощів у діяльності банку, нормативів інвестування та лімітів валютної позиції.

Окрім того, станом на 31 грудня 2021 року до інвестицій у цінні папери із датою погашення більше одного року належали боргові цінні папери, випущені міжнародними фінансовими організаціями та іноземними органами державної влади, балансовою вартістю 3,137,478 тисяч гривень (станом на 31 грудня 2020 року - 4,487,037 тис. грн.), які мають котирування на міжнародних ринках і які банк може продати до закінчення терміну погашення (хоча наразі має намір утримувати їх до погашення) у випадку настання надзвичайних випадків, які змушують учасників ринку покривати нестачу ліквідності.

Станом на 31 грудня 2021 року суми резерві на покриття очікуваних кредитних збитків за кредитами суттєво знизилися, - на індивідуальній основі, становив на 7,1%, на колективній основі – на 54%. Це сталося завдяки тому, що банк у 2021 році продав частину свого кредитного портфеля, який, до врахування резерву, становив 393 706 тисяч гривень, за 53 318 тисяч гривень (в 2020 році 620 918 тисяч гривень за 62 689 тисяч гривень).

Успішна діяльність банку значною мірою залежить від обраної концепції управління ризиками. Основна мета управління ризиками банку полягає в сприянні стратегії та місії Банку за рахунок створення надійної, безпечної та пильної системи управління ризиками, яка діє у довгостроковій перспективі на основі належного впровадження багаторічної практики BNP Paribas SA (Франція) у сфері управління ризиками, повної відповідності вимогам місцевого регулятора і Групи, які змінюються, та забезпеченню адекватного і актуального ризик-апетиту з належним балансом між потребами бізнесу, які зростають, та обережністю у ставленні до ризиків.

В 2020 році НБУ була відмінена регулярна вправа стрес-тестування у зв'язку з пандемією та вперше проведено експрес-стрес-тест. Станом на 01.12.2021 року НБУ оприлюднив результати банків, які проходили стрес-тест. Серед ряду банків, які успішно пройшли стрес-тест був і АТ «Укрсиббанк».

АТ «Укрсиббанк» стоїть на другому місці за показником Н2 після

АТ «Приватбанк» та займає перше місце за показником Н1, що говорить про досить стабільну ситуацію в банку і максимальний запас міцності.

Станом на 31 грудня 2021 року балансові показники банку були прийнятні, із коефіцієнтом проблемних кредитів у розмірі 3,1%, коефіцієнтом достатності капіталу у розмірі 21,3% та високоліквідними активами у розмірі 54% від загальної суми активів та 70% від загальної суми зобов'язань.

В зв'язку з позитивними результатами стрес-тестування серед переліку банків, в яких НБУ прийняв рішення на повторне проведення в 2022 році, АТ «Укрсиббанк» не значиться.

Однак, 24 лютого 2022 року росія розпочала збройне вторгнення в Україну, що призвело до повномасштабної війни на всій території України. У результаті війни Банк зазнав цілої низки порушень та операційних проблем у своїй господарській діяльності, які він змушений був вирішувати, як організувати роботу під час війни. Незважаючи на те, що питання запровадження воєнного стану та військового конфлікту, який продовжується, знаходяться поза межами контролю керівництва банку і створюють суттєві негативні наслідки для країни та клієнтів банку, виконаний аналіз та оцінка фінансової складової економічної безпеки АТ «Укрсиббанк» дозволяє підтвердити думку про те, що банк буде здатний провадити свою господарську діяльність протягом наступних 12 місяців.

В зв'язку з невизначеністю щодо довготривалості війни рф в Україні, банк вказав, що «залишається суттєва невизначеність стосовно застосування припущення щодо здатності банку продовжувати свою діяльність на безперервній основі». Та, провівши аналіз основних показників прибутковості банку, загалом можна зробити висновок, що діяльність АТ «Укрсиббанк» є досить ефективною. Оскільки станом на 30 вересня 2022 року АТ «Укрсиббанк» показав прибуток 2 098 714 тис. грн також можна зазначити, що прийняті керівництвом банку кроки в сьогоденних військових реаліях досить потужні та дієві. Банк суворо дотримується вимог НБУ та контролює свою ліквідність. Завдяки своїй стратегії АТ «Укрсиббанк» є універсальним банком,

який пропонує різноманітні продукти на основі гнучкого та виваженого ризик-орієнтованого підходу. За проаналізований період АТ «Укрсиббанк» дотримувався економічних нормативів та лімітів регулятора.

Стабільний фінансовий стан банку навіть в сьогоденних умовах війни є підтвердженням дієвості, значущості та необхідності періодичного проведення стрес-тестування та вживання відповідних заходів за його результатами. Це свідчить про вірну стратегію і правильність рішень, які приймаються керівництвом банку.

Отже, рішення керівництва АТ «Укрсиббанк», запроваджені на протязі поточного року для стабілізації роботи банку у військовий час досить дієві, направлені на збереження надійності фінансової установи, та перспективи до економічного зростання.

Послідовно впроваджувана протягом останніх років бізнес-модель АТ «Укрсиббанк» передбачає використання консервативної політики кредитування, направленої на найкращих клієнтів та зосередженої на наданні некредитних послуг як основи своєї господарської діяльності (співвідношення кредитів до депозитів у розмірі 44%) та потужний і пізнаваний на ринку бренд.

Зважаючи на вищевикладене, можна резюмувати, що АТ «Укрсиббанк» досить успішно дотримується вимог НБУ серйозно підходить до ризик-менеджменту, регулярно слідкує за діяльністю та приймає актуальні рішення. Завдяки успішності таких перетворень та рішень банк і сьогодні, під час повномасштабної війни, яку розпочала РФ 24 лютого поточного року, проводить досить активну роботу, втримує свої показники на належному рівні, і навіть намагається покращувати, що свідчить про вірну стратегію і правильність рішень, які приймаються керівництвом банку.

Стратегічний план акціонерів полягає у побудові стійкого універсального банку із сильною та різноманітною базою клієнтів, що забезпечує надійну підтримку ліквідності, виваженою політикою кредитного ризику, а також відповідним співвідношенням між витратами та доходами, документально зазначеними у щорічному бюджеті та плані розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 7.12.2000 №2121-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#n819> (дата звернення: 14.10.2022).
2. Офіційний сайт Вікіпедія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki> (дата звернення: 17.10.2022).
3. Гамза В. А. Безопасность банковской деятельности: уч. В. А. Гамза, И. Б. Ткачук. Москва : Маркет ДС, 2006. 424 с.
4. Мельник С.І. Формування системи економічної безпеки банку. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2010. № 29. С. 149-152.
5. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 №679-XIV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 17.10.2022).
6. Болгар Т. М. Фінансова безпека банків в умовах ринкової трансформації економіки України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.08/ Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2009. 22 с.
7. Васильчак С. В. Організація безпеки банківської діяльності в Україні. Науковий вісник ЕЛТУ України. 2011. Вип. 21.18. С. 153 – 157.
8. Про основи національної безпеки України: Закон України від 19.06.2003 №964-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 20.10.2022).
9. Сидоренко-Стеценко Д.В. Сутність проблеми економічної безпеки України та методи її моделювання. Вісник Черкаського університету. 2009. №38. С. 102–107.
10. Сухонос В. В. Концептуальні організаційно-правові засади функціонування системи економічної безпеки банків. Правовий вісник Української академії банківською справи. 2011. № 1. С. 64-66.
11. Миляев П.В. Экономическая безопасность коммерческого банка в системе национальной безопасности государства. Экономическая безопасность коммерческого банка в системе национальной безопасности государства. Аудит и финансовый анализ. 2010. №3. URL : <http://auditfin.com/fin/2010/>

2/10_15/10_15% 20.pdf (дата звернення: 20.10.2022).

12. Житний П.В., Карамишева Г.М. Вплив економічного аналізу на систему економічної безпеки банківської діяльності. Економіка Менеджмент Підприємництво. 2011. № 23 (II). С. 231-235.

13. Губарева І.О., Штаєр О.М. Визначення сукупності показників для оцінювання стану економічної безпеки банку. Проблеми економіки. 2010. № 3. С. 66-75.

14. Мостовенко М.А. Управління безпекою кредитних операцій банку. Економічний форум. 2013. № 1. С. 345-350.

15. Стрельбицька Л.М., Стрельбицький М.П., Гіжевський В.К. Банківське безпекознавство: навчальний посібник. Київ : Кондор, 2007. – 602 с.

16. Левковець Н.П. Принципи забезпечення економічної безпеки підприємства/ URL : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/Upsal/2008_5/08lnpese.pdf (дата звернення: 21.10.2022).

17. Штаєр О.М. Напрямки забезпечення та основні складові економічної безпеки банку. Європейський вектор економічного розвитку. 2011. № 2 (11). С. 263-270.

18.Зубок М.І. Безпека банків. Київ, 2002. 306 с.

19. Голобородько Ю. О. Теоретичні підходи до розкриття сутності та складових фінансової безпеки банківських установ . Науковий вісник НЛТУ України. 2012. Вип. 22.12. 2012. С. 194 – 198.

20. Дмитров С. О. Управління фінансовою безпекою комерційного банку. Фінансовий простір. № 2 (6). 2012. С. 11 – 15.

21. Котковський В. С. Чинники забезпечення фінансової складової безпеки банківської діяльності. Вісник економіки транспорту і промисловості. № 38. 2012. С. 50 – 54.

22. Кириченко О. А. Методологічні основи економічної безпеки суб'єктів господарювання в трансформаційній економіці. Актуальні проблеми економіки. 2015. № 12. С. 43-57.

23. Концепція забезпечення національної безпеки у фінансовій сфері, схвалений розпорядженням КМУ від 15 серпня 2012 р. № 569-р.

24. Бланк И. А. Управление финансовой безопасностью предприятия. 2-е изд., стер. Київ: Эльга, 2009. 776 с.

25. Барановський О. І. Фінансова безпека; Ін-т екон. прогнозування. Київ : Фенікс, 1999. 38 с.

26. Єпіфанов А. О. Фінансова безпека підприємств і банківських установ: моногр. Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2009. 295 с.

27. Пекін А. Економічна безпека підприємств як економіко-правова категорія Економіст. 2007. № 8. С. 23–25.

28. Підхомний О. М. Типологія загроз фінансовій безпеці суб'єктів підприємницької діяльності. О. М. Підхомний, Н. О. Микитюк, І. П. Вознюк. Зб. наук. праць «Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку». Львів: Вид-во НУ «Львівська політехніка», 2007. С. 119-123.

29. Єрмошенко М. М. Фінансова складова економічної безпеки: держава і підприємство: наукова монографія; Нац.академія управління. Київ : НАУ, 2010. 232с.

30. Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах, затвердженого Постановою Національного банку України від 11.06.2018 № 64 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18#Text> (дата звернення: 23.10.2022).

31. Гаркуша Н. М. Моделі і методи прийняття рішень в аналізі та аудиті : навч. посіб. Київ: Знання, 2011. 582 с.

32. Кіндрацька Г. І. Стратегічний менеджмент: навч. посіб. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ Знання, 2010. 406 с.

33. Ареф'єв В. О. Стратегія забезпечення фінансової безпеки підприємства як запорука його ефективного та стабільного функціонування. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2010. № 29. С. 65-68.

34. Васильців Т. Г. Фінансово-економічна безпека підприємств України:

стратегія та механізми забезпечення: монографія. Львів: ЛКА, 2012. 386 с.

35. Золотарьова О.В., Галаганов В.О. Сучасний стан та перспективи розвитку банківської системи України. Проблеми економіки та політичної економії. 2017. № 1. С. 83-98.

36. Барановський О. Безпека банківської сфери. Вісник Національного банку України. 2014. № 6. С. 20-27.

37. Костюченко О.Є., Паталах В.І. Забезпечення фінансової безпеки банківської системи як складова фінансової безпеки держави. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки. 2014. Вип. 7. Ч. 5. С. 24-27.

38. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України: затв. наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 р. № 1277. URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=ukUA&tag=MetodichniRekomendatsii> (дата звернення: 23.10.2022).

39. Васильчишин О.Б. Економічна сутність фінансової безпеки банківської системи: проблема плюралізму підходів. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2017. № 28. С. 159-166.

40. Розвиток фінансів в умовах відкритої економіки: монографія / М.М. Александрова, Н.Г. Виговська та ін. Житомир, 2012. 416 с.

41. Гриценко Р. Економічна безпека банківської системи України. Вісник Національного банку України. 2003. № 4. С. 27-28.

42. Фінансова безпека підприємств і банківських установ: монографія А.О. Єпіфанов, О.Л. Пластун, В.С. Домбровський та ін. Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2009. 295 с.

43. Кравчук Н.Я., Колісник О.Я., Мелих О.Ю. Фінансова безпека: навч.-метод. посібник. Тернопіль: Вектор, 2010. 277с.

44. Вовченко Р.С. Підходи до розкриття сутності фінансової безпеки банківського сектору національної економіки. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2015. Вип. 2. С. 51-59.

45. Штефан Л.Б. Аналіз деяких індикаторів фінансової безпеки банківської

системи України. Економіка та суспільство. 2018. Вип. 16. С. 862-870.

46. Карковська В.Я., Прокопишин-Рашкевич Л.М., Якимець М.М. Фінансова безпека банківської системи: реалії та перспективи. Інфраструктура ринку. 2018. Вип. 25. С. 674-680. URL: http://www.marketinfr.od.ua/journals/2018/25_2018_ukr/114.pdf (дата звернення: 28.10.2022).

47. Ситник Н.С., Васьків І.М. Фінансова безпека банків як один із складників фінансової безпеки держави. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. 2018. № 6. С. 129-132.

48. Коваленко В.В., Болгар Т.М., Сергеева О.С. Фінансова безпека банківської системи України – проблеми виміру та забезпечення. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/7735> (дата звернення: 30.10.2022).

49. Богомолова Н.І., Гиряньська А.В. Особливості формування механізму банківської безпеки в Україні. Ефективна економіка. 2019. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?op=1&z=7414> (дата звернення: 06.11.2022).

50. Барановський О. І. Філософія безпеки: монографія: у 2 т. Київ: УБС НБУ, 2014. Т. 1. 831 с.

51. Славкіна М.А. Систематизація показників та методів оцінювання економічної безпеки банківського сектору національної економіки України. Причорноморські економічні студії. 2017. Вип. 18. С. 270-278.

52. Економічні нормативи / Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#2> (дата звернення: 09.11.2022).

53. Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року: затв. рішенням Правління НБУ від 18.06.2015 р. № 391. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0391500-15> (дата звернення: 12.11.2022).

54. Васильчишин О.Б. Шляхи підвищення рівня фінансової безпеки банківської системи України в умовах політико-економічних дисбалансів. Причорноморські економічні студії. 2016. Вип. 7. С. 221-225.

55. Музичка О.М., Журибіда Н.Р., Галько Є.О. Методичні підходи до оцінювання рівня фінансової безпеки банків. Бізнес Інформ. 2019. № 3. С. 322-327.

56. Статистика / Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/statistic>

57. Основні напрями Стратегії розвитку фінансового сектору до 2025 року. URL: <https://bank.gov.ua/files/CAchNfsexYvDTxF> (дата звернення: 13.11.2022).

58. Дані з офіційного сайту Вікіпедія. URL : https://uk.wikipedia.org/wiki/Ukrsibbank_BNP_Paribas_Group (дата звернення: 14.11.2022).

59. Дані з офіційного сайту АТ «Укрсиббанк». URL: <https://ukrsibbank.com> (дата звернення: 14.11.2022).

60. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні, затверджена Постановою Правління НБУ №368 від 28.08.2001 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#n1210> (дата звернення: 16.10.2022).

61. Дані з офіційного сайту Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#2>

62. Положення про порядок встановлення Національним банком України лімітів відкритої валютної позиції та контроль за їх дотриманням банками, затвердженого Постановою Правління НБУ 12.08.2005 №290. URL : <https://bank.gov.ua> (дата звернення: 19.11.2022).

63. Про внесення змін до рішення Правління Національного банку України від 29 березня 2018 року № 184-рш. Постанова Правління № 573-рш від 16 листопада 2021 року. URL : https://bank.gov.ua/ua/legislation/Decision_16112021_573-rsh (дата звернення: 21.11.2022).

64. Dees J. G. The meaning of social entrepreneurship. Center for the Advancement of Social Entrepreneurship. Duke University's Fuqua School of Business. URL : http://www.caseatduke.org/documents/dees_sedef.pdf (дата звернення: 21.11.2022).

65. Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах, затверджене Постановою Національного банку України; від 11.06.2018 № 64. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18#n509> (дата звернення: 21.11.2022).

66. Bromwich M. The case for strategic management accounting : the role of accounting information for strategy in competitive markets // Accounting, Organisation and Society, 2012. № 1. P. 27-46.

67. Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями : Постанова правління НБУ від 30 червня 2016 р. №351 зі змінами і доповненнями. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16#n33> (дата звернення: 21.11.2022).

68. International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards. A Revised Framework. Basel Committee on Banking Supervision. Basel. Updated November, 2005. URL :: www.bis.org.

69. Про затвердження методики розрахунку рівня економічної безпеки України : Наказ від 02.03.2007 р. №60 / Міністерство Економіки України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0060665-07#Text> (дата звернення: 23.11.2022).

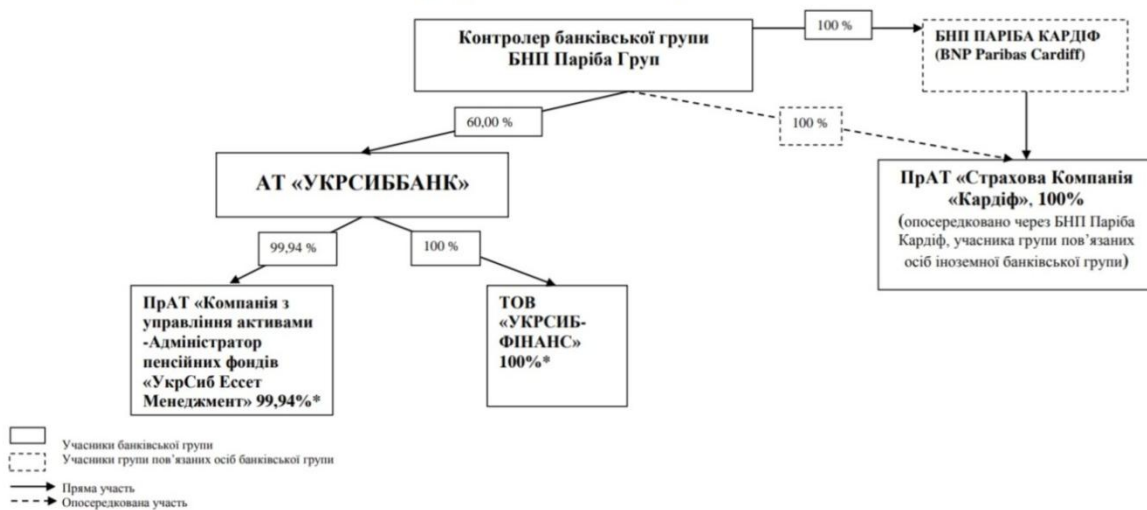
70. Lord B. R. Strategic management accounting: the emperor`s new clothes // Management Accounting Research, 2011. № 7 (3). P. 347-366.

71. Witkowskij J. Methodological bases of strategis management in management of foreign economic activity, 2013. Nr 12. S. 214-217.

ДОДАТОК А

Додаток 1 до Правил фінансового моніторингу
банківської групи

Структура власності банківської групи

* Уповноваженою особою для компаній ТОВ «УКРСИБ-ФІНАНС» та ПрАТ «Компанія з управління активами – Адміністратор пенсійних фондів «УкрСиб Ессет Менеджмент» є Богданцов Костянтин Миколайович, тел. +380445374909, +380675702678, email: kostiantyn.bogdantsov@ukrsibbank.com.

ДОДАТОК Г

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «УКРСИББАНК» (код 09807750)

Окремий звіт про фінансовий стан
на 31 грудня 2020 року
У тисячах українських гривень

	Примітки	31 грудня 2020 року	31 грудня 2019 року
АКТИВИ			
Грошові кошти в касі	7	3 559 826	2 190 833
Кошти в Національному банку України та обов'язкові резерви	7	3 042 109	3 135 959
Кошти в інших фінансових установах за амортизованою собівартістю	8	23 502 763	10 141 451
Деривативи	28	3 398	20 577
Кредити та заборгованість клієнтів за амортизованою собівартістю	9	21 067 038	21 371 168
Цінні папери та інвестиції у дочірні підприємства	10	18 310 054	13 333 834
Майно та обладнання	11	1 266 475	1 249 192
Інвестиційна нерухомість		4	4
Нематеріальні активи	11	527 869	521 649
Поточні податкові активи	24	231 930	527 214
Відстрочені податкові активи	24	97 539	82 615
Активи із права користування	12	268 557	-
Інші активи	13	438 414	622 724
УСЬОГО АКТИВІВ		72 315 976	53 197 220
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Заборгованість перед іншими фінансовими установами за амортизованою собівартістю		2 947	3 979
Деривативи	28	4 587	702
Кошти клієнтів	14	63 102 454	45 424 255
Орендні зобов'язання	15	248 771	-
Інші зобов'язання	16	866 283	740 023
Субординований борг	17	-	249 348
УСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ		64 225 042	46 418 307
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	19	5 069 262	5 069 262
Емісійний дохід	19	811 229	811 229
Нерозподілений прибуток		2 210 443	898 422
УСЬОГО ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ		8 090 934	6 778 913
УСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТА ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ		72 315 976	53 197 220

Затверджено до випуску та підписано:

Л. Дюмуш,
Голова Правління АТ «УКРСИББАНК»
25 березня 2021 року

Т. В. Семенюк,
Головний бухгалтер – Начальник Управління
фінансового та податкового обліку Департаменту
фінансів АТ «УКРСИББАНК»

ДОДАТОК Д

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «УКРСИББАНК» (код 09807750)

Окремий звіт про прибутки або збитки та інші сукупні доходи
за рік, який закінчився 31 грудня 2020 року
У тисячах українських гривень

	Примітки	За 12 місяців 2020 року	За 12 місяців 2019 року
Процентні доходи	21	3 956 922	5 236 310
Процентні витрати	21	(662 878)	(1 030 141)
Комісійні доходи	22	2 273 100	2 304 140
Комісійні витрати	22	(567 003)	(567 150)
Чистий прибуток від переоцінки іноземної валюти, торгових операцій з іноземною валютою та деривативів	28	591 006	566 811
Чистий прибуток від цінних паперів та інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток		15 638	7 167
Чистий збиток від іншої діяльності		(32 731)	(79 300)
Зменшення корисності інвестицій у дочірні підприємства		-	(49 970)
Чисті доходи від банківської діяльності		5 574 054	6 387 867
Витрати, пов'язані з персоналом		(2 142 750)	(1 964 022)
Адміністративні та інші операційні витрати	23	(1 073 765)	(1 074 502)
Знос та амортизація приміщень, вдосконалень орендованого майна, обладнання, нематеріальних активів та активів із права користування		(465 114)	(354 446)
Чисті операційні доходи		1 892 425	2 994 897
Резерв на покриття очікуваних кредитних збитків	25	(310 607)	(153 286)
Чисті операційні доходи		1 581 818	2 841 611
Чисті доходи від необоротних активів		11 165	29 589
Прибуток до оподаткування		1 592 983	2 871 200
Витрати з податку на прибуток	24	(280 962)	(290 752)
Чистий прибуток за звітний період		1 312 021	2 580 448
Усього сукупних доходів за звітний період		1 312 021	2 580 448
Прибуток на одну просту акцію (гривень на акцію)	20	1,39	2,73
Прибуток на одну привілейовану акцію (гривень на акцію)	20	41,92	82,45

Затверджено до випуску та підписано

Л. Дюпуш,
Голова Правління АТ «УКРСИББАНК»

Т. В. Семенюк,
Головний бухгалтер – Начальник Управління
фінансового та податкового обліку Департаменту
фінансів АТ «УКРСИББАНК»

25 березня 2021 року

ДОДАТОК Е

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «УКРСИББАНК» (код 09807750)

Проміжний окремий звіт про прибутки або збитки та інші сукупні доходи
(Звіт про фінансові результати) за 9 місяців 2022 року

У тисячах українських гривень

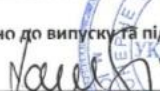

Примітки	За поточний період з 1 липня 2022 року до 30 вересня 2022 року	З нарастаючим підсумком з 1 січня 2022 року до 30 вересня 2022 року	За порівняльний період з 1 липня 2021 року до 30 вересня 2021 року	З нарастаючим підсумком з 1 січня 2021 року до 30 вересня 2021 року	
Процентні доходи	13	2 689 643	5 875 858	1 039 031	2 844 474
Процентні витрати	13	(85 359)	(210 445)	(69 793)	(248 692)
Комісійні доходи	14	598 755	1 691 671	697 173	1 924 418
Комісійні витрати	14	(150 905)	(566 440)	(208 102)	(486 222)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		374 402	926 520	192 521	475 012
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти		76 636	243 445	(41 759)	(128 500)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток		225 719	257 759	3 658	18 087
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю		(2 392)	(2 579)	-	-
Інші операційні доходи (витрати)		(58 840)	(150 952)	1 342	(72 124)
Чисті доходи від банківської діяльності		3 667 659	8 064 837	1 614 071	4 326 453
Витрати на виплати працівникам		(592 012)	(1 871 767)	(516 990)	(1 589 720)
Інші адміністративні та операційні витрати	15	(238 330)	(813 836)	(244 009)	(778 171)
Амортизаційні витрати		(129 835)	(408 054)	(126 129)	(384 252)
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9		(1 009 242)	(2 373 514)	(71 472)	(306 519)
Прибуток (збиток) від операційної діяльності		1 698 240	2 597 666	655 471	1 267 791
Інші прибутки (збитки)		(1 706)	(813)	2 138	13 878
Прибуток (збиток) до оподаткування		1 696 534	2 596 853	657 609	1 281 669
Витрати на сплату податку (доходи від повернення податку)		(321 909)	(498 139)	(138 205)	(246 528)
Прибуток (збиток)		1 374 625	2 098 714	519 404	1 035 141
Загальна сума сукупного доходу		1 374 625	2 098 714	519 404	1 035 141
Прибуток на одну просту акцію (гривень на акцію), що належить власникам		1,45	2,22	0,54	1,09
Затверджено до випуску та підписано:					
Л. Дюпуш, Голова Правління АТ «УКРСИББАНК»					
			Т. В. Семенюк, Головний бухгалтер – Начальник Управління фінансового та податкового обліку Департаменту фінансів АТ «УКРСИББАНК»		

28 жовтня 2022 року

ДОДАТОК Є

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «УКРСИББАНК» (код 09807750)

Проміжний окремих звіт про фінансовий стан (Баланс)
станом на 30 вересня 2022 року
У тисячах українських гривень

	Примітки	30 вересня 2022 року	31 грудня 2021 року
АКТИВИ			
Готівка	7	2 179 197	2 723 482
Кошти обов'язкових резервів банку в Національному Банку України («НБУ») та короткострокові розміщення в НБУ	7	3 863 246	3 227 053
Кореспондентські рахунки, депозити та кредити овернайт у банках	7	30 942 608	10 523 207
Кредити та аванси банкам	8	1 105 100	13 609 427
Похідні фінансові активи		-	4 924
Кредити та аванси клієнтам	9	20 751 335	28 459 815
Інвестиції в цінні папери	10	35 394 056	16 694 530
Інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства	10	189	189
Основні засоби		1 315 422	1 345 633
Інвестиційна нерухомість		-	4
Нематеріальні активи за винятком гудвілу		562 515	527 676
Поточні податкові активи		-	-
Відстрочені податкові активи		96 914	115 556
Активи із права користування		166 787	192 993
Інші фінансові активи		405 809	275 550
Інші нефінансові активи		233 452	335 134
УСЬОГО АКТИВІВ		97 016 630	78 035 173
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти банків		1 889	2 288
Похідні фінансові зобов'язання		-	12 040
Кошти клієнтів	11	83 768 284	66 984 784
Орендні зобов'язання		169 703	183 637
Поточні податкові зобов'язання		305 376	113 659
Інші фінансові зобов'язання		922 991	990 837
Інші нефінансові зобов'язання		204 253	202 508
УСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ		85 372 496	68 489 753
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	12	5 069 262	5 069 262
Емісійний дохід	12	811 229	811 229
Нерозподілений прибуток		5 763 643	3 664 929
ЗАГАЛЬНА СУМА ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ		11 644 134	9 545 420
ЗАГАЛЬНА СУМА ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ТА ЗОБОВ'ЯЗАНЬ		97 016 630	78 035 173
Затверджено до випуску та підписано:			
 Л. Дюбуш, Голова Правління АТ «УКРСИББАНК»		 Т. В. Семенюк, Головний бухгалтер – Начальник Управління фінансового та податкового обліку Департаменту фінансів АТ «УКРСИББАНК»	
28 жовтня 2022 року			

ДОДАТОК Ж

2022

- UKRSIBBANK – лідер серед банків у рейтингу Forbes 30 стійких приватних компаній України
 - №1 у рейтингу життєздатності банків за підсумками першого півріччя 2022 року від провідного бізнес-видання Mind.ua
 - №2 у рейтингу фінансової надійності банків за 2 квартал 2022 за результатами аналізу YouControl
 - №3 Лідер рейтингу стійкості банків за підсумками FinAwards від бізнес видання minfin.com.ua
 - Довгостроковий рейтинг UKRSIBBANK на рівні uaAAA за національною українською шкалою, за даними рейтингового агентства «Експерт-Рейтинг».
 - UKRSIBBANK – TOP Employer 2022 в Україні та Європі у складі BNP Paribas, сертифікація Top Employer Institute.
 - Глобальні нагороди BNP Paribas від Euromoney:
 - Найкращий у світі банк для Ринків
 - Найкращий у світі банк для корпоративних клієнтів
 - Найкращий у світі банк сталого фінансування
 - Найкращі у світі банк ESG, Дані та Технології
-

Декларація академічної доброчесності
здобувача вищої освіти ЗНУ

Я, Єрізану В. В., студентка 2 курсу, денної форми навчання, економічного факультету, спеціальності 073 «Менеджмент», освітньої програми «Управління фінансово-економічною безпекою», адреса електронної пошти _____,

- підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Аналіз та оцінка стану фінансової складової економічної безпеки АТ «Укрсиббанк»» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений/ознайомлена;

- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

- згоден/згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою Інтернет-системи, а також на архівування роботи в базі даних цієї системи.

Дата _____ Підпис _____ Єрізану В. В.

Дата _____ Підпис _____ Кушнір С.О.